

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text in the upper middle section.

Third block of faint, illegible text in the middle section.

Fourth block of faint, illegible text in the lower middle section.

Fifth block of faint, illegible text in the lower section.

Sixth block of faint, illegible text at the bottom of the page.

1875
21

PROTOCOLULU

Adunarei generale a IV-a a A-
sociatiunei transilvane pentru li-
teratur'a romana si cultur'a po-
porului romanu, tienuta la Ha-
tiegu in anulu 1864, sub presi-
diulu Reverendiss. D. Vice-pre-
siedinte alu Asociatiunei Timo-
teiu Cipariu.

S a b i u

in Tipografi'a diecesana.

1864.

84098

PROTOCOLLO

Adunare generale a IV-a a A-
 sociationei transilvane pentru li-
 tetura romana si cultura po-
 porului roman, tinuta la Ha-
 tegu in anul 1864 sub presi-
 dula Reverendia D. Vice-pre-
 sidentului Asociationei Timo-
 lein Cisariv.

Sabin
 in Tipografia diecesana
 1864

Siedinti'a I.

Din $\frac{20}{1}$ Iuliu
Aug.

Dupa savârsirea S. Liturgii impreunate cu chiamarea S. spiritu in baserecile romane locale de ambele rituri, membrii Asociatiunei adunandu-se in baseric'a gr. or. destinata pentru tinerea siedintieloru, la propunerea Reverendiss. D. Archimandritu Popasu, trimitu dein senulu loru o deputatiune de 6 spre a invitá la siedinti'a pre D. Vice presiedinte, carele intrandu intre numeroase aclamatiuni de „se traiesca“ si ocupandu locul presidiului, deschide siedinti'a la 10 $\frac{1}{2}$ ore prein o cuventare plena de spiritu si acomodata impregiurariloru de facia, care cuventare se aclude la protocolu sub lit. **A.**

1. Dupa deschiderea siedintiei ia cuventu Dlu jude primariu si locotenente pensionatu N. Baiasiu si in cuvente caldurose beneventeza adunarea, si esprima bucuri'a concetatienu loru sei pentru placearea, ce li s'au facutu alegunduse opidulu Hatiegu

de locu alu adunantiei presente. La fine inchiaindu cu unu se traiesca **M a i e s t a t e a S a i m p. p a t r i ' a s i n a t i u n e a.**

Membrii adunantiei radicanduse primescu cu entusiasm u aceste aclamatuni patriotice.

Cuventarea aceast'a se aclude la pro-
B. tocolu sub liter'a B.

2. Presidiulu propune alegerea de doui notari ad hoc si adunanti'a si-alege pre aceia in persoanele profesoriloru: **Dr. I. Mesiot'a** si **K. Popescu**, carii si ocupa loculul destinatu.

3. Presidiulu provoca pre **D. Secretariu secundariu** alu Asociatiunei, ca amesuratu programei statorite de Comitetul Asoc. in siedinti'a sa din 7 Iuniu 1864, se cetesca raportulu despre activitatea Comitetului in decursulu anului acestuia. Sub decurgerea cetirei raportului veniendu la cunoscianti'a adunantiei dispusetiunea facuta de Escelenti'a **Sa D. Presiedinte** alu Asociatiunei de a se tipari gratis actele Asociatiunei in tipografi'a diecesana, precum si ca **D. Vice-presiedinte** alu Asociatiunei s'au facutu membru fundatoru, asemenea colectele facute in favorulu Asociatiunei de **Dlu comite LadaŃ** si **D. Vice-Comite SiulutiŃ** — se primescu cu vie aclama-

tiuni de: se traiesca. Raportulu acest'a, se
C. alatura la protocolu sub lit. **C.** si se ia de
 adunantia la cunoscientia.

4. Secretariulu cetesce dupa acest'a
 consemnarea membriloru Asociatiunei intrati
 in anulu acest'a, carea consemnare se aclude
D. sub **D.**

In legatura cu acest'a cetesce adres'a de
 multiamita scrisa in limb'a romana dein partea Es-
 selentiei Sale Dlui Cancelariu Conte Nadásd y pen-
 tru denumirea de membru onoraria alu acestei A-
 sociatiunei.

Asemenea se cetesce si adres'a de multia-
 mita scrisa in limb'a romana dein partea Dlui Prof. a
 Academiei dein Sabiiu Dr. S e n t z , totu pentru denu-
 mirea de membru onorariu alu Asociatiunei.

In fine se mai cetesce inca o adresa de mul-
 tiamita, scrisa in limb'a germana si prezentata
 de P. Protosingelu Popea, dein partea Dlui Cons.
 de locutiintia C. S c h u l e r , care alatura si o tra-
 ducere in german'a a poesiei cunoscute: „limb'a“
 (de Sionu) spre apretuire dein partea Asociatiunei.

Tote acestea le primesce adunanti'a spre pla-
 cut'a cunoscientia.

6. Secretariulu Asociatiunei aduce mai de-
 parte la cunoscienti'a adunantie, ca in urm'a con-
 cursului scrisu dein partea Comitetului in 1863

pentru doi romani, carii voru prasí mai multi fragari, s'au infacisiatu cá concurenti D. Victoru Puposiu dein Alb'a Iuli'a si scol'a nationale gr. resariteana din Erdö St. György.

Adunanti'a in consonantia cu conclusulu adunarei generale dein anulu trecutú de sub nr. 26. transpune aceste concurse Comitetului spre final'a decisiune.

6. In absentia Cassieriului Asociatiunei, Secretariulu cetesce raportulu aceluia despre starea presente a cassei Asociatiunei, care luandu-se asemenea spre scientia se aclude

E. sub lit. **E.** si la propunerea P. Boiu adunanti'a esprima multiamita publica tuturor functionariloru pentru activitatea desvoltata preia vii aclamatiuni de „se traiesca.“

7. Presidiulu amesuratu programei afaceriloru adunarei acesteia, propune alegerea unei comisiuni de 5. membrii, spre a esamina socotelele Casieriului si a reportá despre acelea in siedinti'a urmatoria.

De membrii ai acestei comisiuni se alegu si se primescu de adunantia : D. senatoru I. Balomiri, D. presiedinte alu comisiunei de desdaunare I. Moldovanu, D. Prot. I. Papiu, D. Canonicu A. Vestemianu si D. Prof. Dr. Glodariu.

8. Totu in intielesulu programei, presidiulu propune mai departe alegerea, unei comisiuni de

3 inși spre a conscrie amesuratu §-lui 6. dein statute, membrii noi ai Asociatiunei, a incasá tacsele si a le transpune Casieriului.

De membrii ai acestei comisiuni se alegu si se primescu de adunantia : D. senatoru C. Apostolu, D. N. Baiasiu jude primariu alu opidului Hatiegu si D. cancelistu comitatensu L. Monteanu.

9. Presidiulu propune mai incolo dupa programa, alegerea unei comisiuni de 5. cu insarcinarea de a elaborá pana la siedinti'a urmatoria unu preliminaru in consunantia cu punctele f, g, si h dein §. 23. alu statuteloru, despre spesele anului viitoriu.

De membrii ai acestei comisiuni se alegu si primescu de adunantia : D. Vicariu Petru Popu, D. consiliariu Dr. Vasiciu, D. Protosingelu N. Popea D. Prot. I. Ratiu si D. Redactorn Boiu.

10. Intru urmarea mai departe a siedintiei, totu in intielesulu programei, presidiulu pune la ordinea dilei cetirea disertatiunei despre „Romanii dein Daci'a aureliana de pre timpulu imperatului Aurelianu pana la subjugarea loru prein Turci in seclulu alu 15-ea“ compusa si rostita de D. Secret. I. V. Rusu.

Care disertatiune istorica prea interese F. sante aclusa sub liter'a F. fù ascultata de adunantia cu cea mai mare atentiune si pla-

— cere si la incheiere autorului fã intimpinatu
cu vii aclamațiuni de „se traiesca.“

11. Dupa acestea Reverendisimulu D. Proto-
singelu N. Popea, fiindu afacerile siedintiei de a-
stadi finite, cere cuventu si propune cá pentru in-
semnatatea cea mare istorica, ce o are locul Gra-
diste, vechi'a capitala Ulpi'a - Traiana, membrii
adunantiei cu totii de inpreuna se faca astadi la 3.
ore dupa prandiu o excursiune la mentiunatul
locu.

Adunanti'a primesee cu entusiasm u acést'a
propunere.

Dupa acestea presidiulu la 12 $\frac{1}{2}$ ore declara
siedinti'a de astadi de incheiata, si anuncia tienerea
siedintiei urmatorie pre 21 Iuliu 9. ore inainte de
amiedi, destinandu cá obiectulu primu de pertracta-
re, amesuratu §. 29. dein statute, alegerea functiuna-
rilor si membriloru Comitetului Asociatiunei.

Cu acestea se incheia protocolulu si se sub-
scrie.

T. Cipariu m. p.

Vice Presiedinte.

I. V. Rusu m. p.

Secretariulu Asoc.

I. Popescu m. p.

Notariu ad hoc.

Dr. I. Mesiot'a m. p.

Notariu ad hoc.

Siedinti'a II.

Din $\frac{21. \text{ Iuliu}}{2. \text{ Augustu}}$ 1864. tienuta sub presidiulu D. V. presiedinte Can. Timoteiu Cipariu.

Adunanduse membrii adunantiei generale la locul destinat pentru siedintie, se tramite o deputatiune spre a invita pe D. V. presiedinte, care sosindu intre aclamatiuni de „se traiesca“ ocupa presidiulu si deschide siedinti'a la 10 $\frac{1}{2}$ ore inainte de prandiu.

12. Inainte de a trece la ordinea dilei presidiulu dispune a se ceti protocolulu siedintiei de eri, care cetinduse prein notariulu Popescu, dupa orecare mici observari, se verifica si subscria.

13. La propunerea D. senatoru I. Balomiri, Secretariulu secundariu cetesce membrii presenti la adunarea aceast'a. In legatura cu acestia, se cetescu prein N. Baiasiu si cei nou intrati, presidiulu enuncia numarul tuturor membriloru presenti, care este 60, si adunanti'a dechiara pre cei nou intrati de primiti in sinulu Asociatiunei.

14. Presidiulu pune la 'ordinea dilei cetirea

raportului comisiunei de cinci, insarcinate cu censurarea raciotiniului asternutu adunantie de Casieriu cum si a socoteleloru Cancelariei Asoc. *)

Raportulu se cetesce prein referintele comisiunei Dr. Glodariu, care arata ca socotelele s'au portatu cu acuratetia si dupa pucine reflexiuni asupra unor positiuni neinsemnate, priminduse de rectificatu, se aduce dein partea adunantie multimita atatu comisiunei cercetatorie, catu si Dlui Casieriu, aclamandu „se traiesca.“ **)

Cu ocasiunea raportului, Dr. Glodariu revoca in memoria trist'a perdere, ce a suferitu Asociatiunea in a. c. prein moartea demniloru ei membrii : Andreiu Muresianu, Simeonu Barnuti, si G. Anken. Asemenea face mentiunare si P. Protosingelu N. Popoa despre repozatii membrii : Andreiu Vasiciu, N. Petco si Amosu Tordasianu. Adunan-

*) Pentru Cancelaria Asoc. pre a. 186³/₄ s'a primitu 70. fl. v. a. s'a cheltuitu 58 fl. 69. xr. v. a. a ramasu superplusu de 11. fl. 31. xr. v. a.

Not'a Secretariatului

**) Dupa raportulu Casieriuului (sub E) fondulu Asoc. pre tempulu acestei adunari, avea in p'oprietatea sa sum'a de 20,927. fl. 39. xr.

Not'a Secret.

ti'a petrunsa de jale pentru aceste pierderi dà e-
spresiune publica durerei sale.

15. Presidiulu pune mai incolo la ordine refe-
rad'a comisiunei de trei insarcinate cu prelimina-
rea budgetului pentru anulu 186 $\frac{4}{5}$.

Referintele comisiunei acesteia, Z. Boiu
desfasiurandu mai antaiu principiulu, dupa
care a urmatu comisiunea, arata, cà aceea a
primitu tote positiunile budgetului anului tre-
cutu, afora de stipendiulu pentru stenografia.
Cu ocasiunea acést'a se deschide o via de-
sbatere, la care iau parte: Dr. Brandusianu,
Dr. Hodosiu, A. Francu, Protos. Popea si Dr
Glodariu. In urm'a acestei debateri se de-
cide, cà dein stipendiulu de 100. fl. dein anulu
trecutu, se se faca doua de câte 50. fl. pentru
doi inisi. Pentru spese neprevedute se dà la
dispusetiunea Comitetului sum'a de 213. fl.
Raportulu asupr'a budgetului se aclude la pro-
G. tocolu sub lit. G.

Totu cu ocasiunea raportului despre budgetu
D. presiedinte presentà adunantie o petitiune a
studentului Filimonu Ilia, care cere unu ajutoriu
pentru perfectiunarea sa in art'a stenografica. Du-
pa o mica desbatere, la propunerea referen-
tului Boiu se decide, cà petitiunea acést'a

cu aclusulu seu, se se transpuna Comitetului Asociatiunei spre ulteriore pertractare.

Totu sub decurgerea referadei asupr'a budgetului, Secretariulu secundariu trage atentiunea adunantiei asupr'a tiparirii actelor adunarei generale, in urm'a careia, dupa o discussiune mai indelungata se statorcesce principiulu, cá actele se se tiparesca si de aci inainte, si se se indetoreze fiacare membru a le cumperá cu pretiulu otaritu dein partea Comitetului.

Mai departe, totu cu ocasiunea raportului asupr'a budgetului, venindu vorb'a la stipendia, Protopopulu Bercianu propune, cá adunanti'a se creze unu stipendiu si pentru unu teneru, carele ar' voi se studieze tecnic'a. Dupa o desbatere, la carea luara parte: Popea, Balintu, Dr. Hodosiu, se decide, cá candu va veni vacantu vre unulu deintre stipendiele de 300. fl, se se escria concursu de stipendiu pentru unu technicu.

16. Dupa acestea V. presedintele in numele Comitetului si celor'alalti functiunari ai Asociatiunei, multiamindu pentru increderea, ce li-au dat'o, depune oficiale in manile adunantiei, si o provoca a pasi la alegerea Comitetului si celor'alalti functiunari pre trei ani urmatori, amesuratu § 11. si 29 dein statute. Spre sfarsitulu acest'a se suspende siedinti'a

pre $\frac{1}{4}$ de ora pentru mai de aproape conser-
 varea a membrilor. (Vedi: cuventulu de mul-
H. tiumita sub **H.**) Dupa decurgerea acestui re-
 stempu ocupandusi membrii éra locurile, Dr.
 Hodosiu propune, a se aduce multiamita pre-
 siedintelui, V-presiedintelui, membriloru Comi-
 tetului si celor'a lalti functionari pentru activitatea
 desvoltata in trecutii trei ani dein urma. Totodata
 propune a se rugá aceiasi, cá se primesca fun-
 ctionile sale si pre urmatorii trei ani.

Aceste propuneri adunanti'a, neincuviintiandu
 dimisiunea data in scrisu dein partea Secretariului
 primariu G. Baritia, le primesce cu unanimitate in-
 tre vii si repetite aclamatuni de „se traiesca ;“
 cu aceea, cá in locul fostului Cassieriu Ioane
 Brotea, care 'si aratá absolut'a neputentia de a mai
 functiuná, se alege d. capitanu pens. Constantinu
 Stegiaru.

17. In urm'a conclusului precedente, Secreta-
 riulu II, dupace face orecare observatiuni privitore
 la § 23. dein statute, multiamindu adunantiei pentru
 increderea, cu carea l'au onoratu pana acum, 'si
 dá dimisiunea si se roga a se absolví dela portarea
 acestui postu, aducandu de motive: slabitiunea ve-
 derei, ocupatiunea cu afacerile sale oficiose si im-
 pregiurarea aceea, cá stipendistii dein Sabiiu ai A-
 sociatiunei, nu i-au datu ajutoriulu in lucrurile scrip-

turistice, după cum s'a cerut și așteptat de la ei. De aci se nascuă desbateri, la care luă parte : V-presedintele, Popea și Francu, și în fine Dr. Brandusianu, la acărui propunere se decide, că dimisiunea nu se primesce și i se aplacideza 100 fl. v. a. pentru de-și procură un scriitoriu stabilu în Cancelaria ; sum'a această se acopere sistanduse stipendiulu de 100. fl. devenitu vacantu.

18. Luanduse mai încolo în considerațiune, că demulțori Comitetulu nu și-a potutu țiené ședințiile lunare, lipsindu deîn cauze binecuvântate, cându presedintii, cându majoritatea membriloru Comitetului, la propunerea Dnii Hodosiu se decide, că la finea § 30. deîn statute se se adauge : „Eăr lipsindu atâtu presedintele, câtu și V-presedintele, duce presidiulu celu mai betranu după etate deîn membrii presenti ai Comitetului.” Asemenea se se adauge la § 23. lit. b. „și deîn șiese membrii suplenți.” Spre a esoperá înalt'a aprobare a acestoru modificatiuni deîn statute se însărcineza Comitetulu. Eăra de membrii suplenți ai Comitetului se alege cu unanimitate : Consiliarulu gubernialu Paulu Dunca, Prot. Ioanu Hannia, prof. I. Popescu, Z. Boiu și N. Cristea, și Casieriulu dela cass'a provinciale, G. V a i d a.

19. Mai departe aducandu Secretariulu II. la cunoșciență adunanticii, că nu numai scade în mesu-

ra mare numerulu membriloru Asociatiunei, ci si tacsele anuale incurgu forte neregulatu, propune modificarea §§. 6. si 36 dein statute, spre a se luá mesurile de lipsa pentru asigurarea fondului Asociatiunei prein membrii ordinari stabili.

Modificarea acést'a a §§ nu se primesce, cí la propunerea Dlui Francu se decide, cá Comitetulu se denumesca Colectoru dupa prótopopiate, eara Colectorii aceia se se indatoreze a raportá Comitetulu in fia-care anu, despre starea membriloru dein cercurile loru respective.

20. P. Archimandritu Ioane Popasu tragundu atentiunea asupr'a scopului Asociatiunei observa cu parere de reu, cá activitatea acesteia pana acum a fostu indreptata mai cu seama asupr'a partiei financiale, eara pentru literatur'a rom. si cultur'a poporului rom., s'au facutu prea pucinu; deci propune, cá in privinti'a sectiuniloru scientifique proiectate in adunanti'a II. la Brasiovu, sectiunea filologica se se constitue in Blasiu sub presidiulu D. V. presiedinte C i p a r i u, cea istorica in Brasiovu sub presidiulu Dlui Directoriu M u n t e a n u, si sectiunea pentru stiintele naturale in Sabiiu sub presidiulu Esc. Sale Dlui Eppu A n d r e i u Baronu de S i a g u n'a cu acelu adausu, cá se se provoce barbati versati in mentiunatele specialitati a concurá cu transmiterea de elaborate privitorie la sfer'a respective-

loru sectiuni; eara presiedintii sectiuniloru se raporteze aduantiei generale despre activitatea sectiuniloru.

Propunerea acést'a adunanti'a o primesce cu cea mai via placere, o redica la valoare de conclusu si insarcineza pre Comitatu, cá se o puna in lucrare in prim'a sa siedintia lunaria.

21. La propunerea Consiliariului Dr. P. Vasiciu de a se denumi de membru onorariu alu Asociatiunei, presiedintele dietei trans. G. Groiss, asemenea la propunerea Secretariului I. Rusu, de a se denumi de membru onorariu, rectorulu Universitatiei din Iasi Dr. T. Maiorescu, adunanti'a o primesce pe ambii, cu repetite aclamatiuni de „se traiesca.“

22. Presidiulu pune la ordine defigerea locului pentru tienera adunantie generale a Asociatiunei pre anulu viitoriu. Cu ocasiunea acést'a s'a descoperitu doue pareri, un'a pentru Alb'a-Iuli'a si alt'a pentru Abrudu. Adunanti'a se dechiara cu majoritate pentru Abrudu, defigundu diu'a adunarei pre $15/27$ Augustu 1865.

Cu acestea terminandu-se afacerile adunantie acesteia la patru ore dupa amiedi, presiedele inchide siedinti'a prin o cuventare, in carea multiamesce adunantie pentru tactulu si ordinea cea buna pastrata sub decurgerea desbateriloru. La

acést'a respunde d. Vicariu localu P. Popu multiamindu in numele Hatieganiloru adunantiei, pentrucà a onoratu opidulu loru cu tiene-rea adunarei generale dein anulu acest'a, — inchiandu cu „se traiesca Maiestatea Sa: Imperatulul!“ La care adunanti'a respunse cu mare entusiasmu si se disolvà.

Verificarea protocolului acestui se incredintieza unei comisii de in sinulu adunantiei, si cu aceea se incheià protocolulu.

Datu cá mai susu.

S'a verificatu: Hatiegu in 3 Augustu 1864.

T. Cipariu m. p.

Vice Presiedinte.

I. V. Rusu m. p.

Secretariulu Asoc.

I. Popescu m. p.

Notariu ad hoc.

Dr. I. Mesiot'a m. p.

Notariu ad hoc.

A.

Stralucita Adunare, prea Onorati Domnil

In absentia Escelentiei Sale prea veneratului presedinte alu Asociatiunei nostre, cadiendu acum a dou'a ora asupra-mi sortea de a presiede adunarei generali ai Asociatiunei nu aflu cuvente de ajunsu, cu cari semi exprimiu sentiemintele anemei, de carile e petrunsa acum mai multu de catu ori candu de alta data. Tota istori'a natiunei nostre, cu tote tristele si ne stersese ei urme, se imbudiesce in aintea ochiloru anemei nostre, candu ne vene a mente, ca ne aflamu standu pre acelu locu sacru a gloriosiloru nostri parenti, cari sub flamur'a ne-asemenatului principe au ocupatu acestu pamentu clasicu, teatrulu virtutiloru romane, dar' si teatrulu aceloru indelungate suferintie, cari cu braciul de fieru au jacutu pre umerii nepotiloru acelor'a. Istori'a a fostu lunga, si ca un'a fortuna de multi seculi, cu atatu a fostu mai infioratoria, cu catu chiaru si urmele acelui trecut s'au redusu la cea mai depre urma desolatiune, — si cu atatu mai trista, cu catu noi nece astadi, cu tota glori'a trecutului si cu tota cosolatiunea prezentului, nu ne aflamu in stare, de a scapa celu puciau de acumu in a-

între aceste triste ruine și desolate monumente de
 pierirea totală a' lor în așteptarea pieririi lor.
 Ți' când va veni templul, că românul săi cer-
 ceteze aceste antane incunabule sacre, poate fi,
 că se numai aștepte nece umbr'a acelor urme sacre
 că și espatriatul, care după mulți ani de esi-
 liu revedindu arele și penții parentesci nu mai
 afla nece macar cenusi'a acelor are, pre cari s'au
 adus sacrificia, dar' nece macar cenusi'a, în ca-
 rea s'a prefăcut penții parentesci. O! până mai
 susține vre-un'a ruina, ori cât se fie ea de tristă
 ori cât de desolată și desolatorie, — încă totu
 mai susține și un'a fontană de consolatie, cel puțin,
 că se o putem uda cu lacrimile noastre; —
 er' când s'a sters totă urmă, totu semn, ce
 ne revoca scump'a memoria a' alor nostri, nu re-
 mane loc de cât desperatiei. Ferice de noi,
 cari încă nu am ajuns până la acel grad de
 nefericire, și cari încă totu mai suntem în stare
 de a afla locurile cele sante ale devotiei noastre.
 Detorinta' noastră și a' natiunii va fi de aci încolo,
 că după emanciparea ei de inșirbitutea tempore-
 loru barbare, după ce numele român și limb'a
 lui au început a fi respectate după cuveninta' lor,
 după ce consolidandu-se fundamentul esistenței
 noastre politice va se se consolideze și fundamen-
 tul bunei stări natiunale, cu totii se lucrăm în-

tru acolo, că scopulu chiaru alu acestei Asociați-
uni, literatur'a romana si cultur'a poporului ro-
manu, se se face adeveru, er' nu numai litera
morta.

Scopulu meu nu pote fi aici, că pre largu se
esplicu si se espuniu, ce ar' fi de facutu spre in-
aintarea literaturii romane, cu atâtu mai pucinu
se arātu, că in ce stă cultur'a adevrata a' unui
poporu, si cari suntu midilokele spre atingerea a-
cestei culture. Eu presupuniu bucurosu, că celu pu-
cinu atât'a am ajunsu, cătu aste intrebatiuni nu mai au
lipsa de comentariu si de esplicatiuni. Inse totu de un'a
data suntemu contrinsi a constatá, cumu că in re-
spectulu literaturii, alesu in patri'a nostra, atâtu
de pucinu se lucra, cătu s'aru paré, că seau nu
intielegemu, in ce ar' stă acestu scopu inaltu,
seau amu fi cu totalu neconvinsi despre inaltímea
acestui scopu.

Adeveratu, că cestiunile politice mai bene de
unu anu in coce, ne au sorbitu tote poterile natiunali,
asia cătu pre pucinu tempu ne a remasu spre a ne
mai poté ocupá si cu lucrari literarie, mai alesu de-
ca cugetámu, că acesta preocupatiune cu cestiuni
politice nu e restrinsa numai la celi, ce au de a se
ocupá cu ea dein deregatoria, ci la totu publiculu
romanescu e intensa cu cea mai mare incordatiune.

De acea Domniloru miei, desi asta impre-

giurare e forte neplacuta preste totu, er' mai alesu cu respectu la Asociatiunea noastra, de aceea inse, io anulu nu aflu destula cauza de desperatu, dupa cumu sum convinsu, ca incetandu incordatiunea politica, seau celu pucinu mai micsiorandu-se, de aci in colo si interesulu pentru literatura se va intrama cu mai multa vigore, si ca, ceea ce in alte impregiurari prea lesne s'ar' poté judeca de apatia si nepasare literaria, in impregurarile de acumu nu este alt'a, de catu un'a neajungere necongiurabile de una camu data, dar' incongiurabile subtu alte impregiurari.

De alta parte, deca in respectulu literariu nu potemu se fimu multiamiti cu presentele nostru, — dar' in respectulu midiloceloru culturai natiunali, in catu ast'a nu depende dela literatura, nu potemu se fimu cu totulu nemultiumiti, dupa ce si in decursulu anului trecutu nu s'a recitu zelulu pentru institutele de cultur'a natiunale, asiupoté inca dice, ca s'a si mai incalditu, fiendu ca chiaru in decursulu acestui anu s'au deschisu done institute noua, cumu este gimnasiulu dela Nasaudu si scol'a dela Blasiu, — doua institute, dela care nu numai cultur'a poporului romanu pote multu se dependa, dar' cu tempu chiaru si inaintarea literatarei natiunali.

Premetiendu acestea, am onore totu de un'a

data a atrage atentiunea stralucitei adunari la diversele reporture, cari dupa pogram'a dilei numai de câtu voru se incepa a se ceti publice, dein carile stralucit'a Adunare va cunosce mai cu evidenta nu numai starea presente a' Asociatiunei nostre, dar' totu de un'a data si alte particularitati in detaliu, cari tote se referescu la maretulu scopu alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Dupa care am onore de a dechiará Adunarea de deschisa, si a provocá pre D-lu Secretariu secundariu la cetirea reportului anuale pentru anulu 186^{3/4}.

T. Cipariu.

B.

Reverendisimē D - le Vice-presie-
dinte

Prea Onorata Adunare !

Onorea ce i s'a datu acestui Opidu dein par-
tea adunarei generale a Asociatiunei noastre transil-
vane alegundu pentru tienerea aceeași in astu ann
opidulu nostru Hatiegu, au fostu pentru noi locui-
torii o distinctiune intru adeveru forte mare— de-
si mi s'a datu mie aceea misiune placuta, de a
manifestá in numele tuturor locuitorilor alu ace-
stui Orasiu bucuri'a si multumit'a nostra catra prea
onorat'a adunare generale, marturisescu Domniloru
curatu , cà nu aflu cuvinte, prein care se fiu in
stare a descrie ast'a norocire si bucuria a nostra,
ce o simtu toti locuitori Hatiegului dela micu pa-
na la mare.

Asociatiunea nostra transilvana pentru litera-
tur'a si cultur'a poporului romanu si-are misiu-
nea cea mai nobila, ce o pote avea vre o socie-
tate omenesca pre faei'a pamentului — a redicá a-
deca pre o natiune scapatata si apasata dein seculi,
demna de unu viitoriu mai bunu, a resboi in

contr'a intunerecului si a produce lumina, a latí scié-
 tiele si artile, dela care depinde viat'á si viitoriulu
 fiesce carei natiuni, a face cá natiunea romana in-
 apoiata nu dein vin'a sa, se intre in concertulu
 natiuniloru civilisate moderne, a se poté cunosce
 pre sine: cine au fostu, cine e astadi, si ce po-
 te fi?

Cum dara asiu poté fi eu in stare a esprimá
 pre deplinu simtiemintele orasianiloru nostri de bucuria
 catra acestu Institutu salutaru, catra acestu asilu
 de sciétié si arte, mai vertosu fiendu norociti noi
 astadi a vedé in midiloculu nostru pre atáti'a bar-
 bati, illustri, pre florea natiunei romane. —

Nu voiu a aminti cá sentiementele nostre cátra
 Institutulu Asociatiunei suntu cu atát'a mai adanci
 cu câtu dora nice unu ténutu in Transilvani'a in-
 trega nu e atát'a de scapatatu in privinti'a sci-
 entieloru si a artei cá chiaru ténutulu Hatiegului,
 acestu ténutu plenu de atáte reminisentie insem-
 nate, ce vorbescu de trecutulu si glori'a strabuni-
 loro nostri, me marginescu numai Domniloru a ve
 rogá, cá in midiloculu nostru se ve aflatu cá in
 midiloculu unei familii, care a asceptatu cu atá-
 t'a doru ferbinte diu'a de astadi. Dè Ceriulu cá
 Asociatiunea nostra pentru cultur'a poporului se
 prospereze si se infloresca.

In fine multuminda Rever. D. Vice-presie-
dinte pentru neobosit'a ostenela, ce o face necurmatu
pentru inaintarea poporului nostru, primiti Ve rogu
Dloru din partene unu bine-ati-venitu fratiescu,
er' bunulu nostru monarchu M a i e s t a t e a S a
I m p e r a t u l u , subtu alu carui sceptru blandu
s'a infientiatu acestu Institutu, la multi ani se tra-
iesca !

Traiesca patri'a, traiesca na-
tiunea romana.

N. Baiasiu

Raportulu

Secretariului II. despre lucrarile Comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana, si cultur'a poporului romanu, pre restempulu dela adunarea gen. tienuta la Blasiu in 7. si 8. Septembrie c. n. 1863, pana la adunarea gen. presente.

A.

Amesuratu §-lui 32. lit. g) dein statutele Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, me semtu indetoratu a aduce la cunoscienti'a On. adunari generale, lucrarile cele mai insemnate ale Comitetului Asociatiunei pre restempulu dela adunarea gen. III. tienuta la Blasiu in 7. si 8. Septembrie c. n. 1863, pana la adunarea gen. presente. Voliu incepe deci cu

1-a Siedintia a Comitetului Asociatiunei.

Acest'a antai'a siedintia dupa adunarea gen. s'a tienutu in 6. Octobre anulu trecut. Deintre lucrarile aceleia, dupa parerea subscrisului, mai momentose fura urmatorele :

a) Punerea in lucrare a Conclusului adusu in

Siedinti'a II. a adunarei gen. tiente la Blasiu, in privinti'a stipendialoru si premialoru asemnate dein partea Asociatiunei pre anulu 186³/₄ si anume : dein sum'a de 1600. fl. v. a. asemnata de aceeasi adunare, pentru ajutorarea tenerilor buni lipsiti de midiloce, s'a creatu urmatoriele stipendia : 1-o câte 300 fl. v. a. pentru doi teneri ascultatori de facultatea filosofica pentru de a se pregati pentru catedr'a de profesori, conformu Concluziului adusu in Siedinti'a Comitetului tiente, inca in 2. Septembrie 1862. Aceste stipendia, Comitetulu, considerandu portarea cea buna si progresulu tenerilor : Ioane Dragomiru si Nicolae Popu, cari le capetara inca pre anulu scolastecu 186²/₃ — afla cu cale a le lasa in usuarea numitoru teneri si pre an. scol. 186³/₄. Ba inca cu privire la tenerulu Ioane Dragomiru, luandu in consideratiune deosebita, ca acest'a teneru, e lipsitu cu totulu de orice ajutoriu, si ca prein urmare, si cu stipendiulu numai de 300 fl., i-ar' fi cu totulu preste potentia, a studiá in Vien'a, Comitetulu se afla indemnatu in siedinti'a mai susu-mentionata, ai mai asemna inca unu ajutoriu e s t r a o r d i n a r i u de 100. fl. dein prisosulu anului trecutu, care suma a si primit'o anticipative (vedi §. 56.) 2-o Se creara mai incolò, 7. stipendia de câte 100. fl. v. a. pentru 7 insi ascultatori de drepturi—700. fl.

v. a. si alte 6. stipendia de câte 50. fl. v. a. pentru ascultatorii de studiale gimnasiale — 300 fl. v. a. Pentru toate aceste, Comitetulu, inca in Siedinti'a dein 6. Octobre a. tr. decise publicarea de Concursu cu terminulu 1-a Noembre a. tr.

Astfeliu dara se dispuse impartirea sumei totale de 1600. fl. destinate pentru ajutorarea tinerilor romani studiosi, inse lipsiti de mijlocele necesarie.

b.) Punerea in lucrare a Concluserului adunarei generale adusu totu in Siedinti'a II. in privinti'a impartirii premialoru si altoru stipendia decretate totu de aceeaasi adunare, si in specie : 1-o, se publica Concursu cu terminulu pe 1-a Maiu a. c. pentru premiulu de 200 fl. destinat pentru doi tineri romani, cualificati in vreo meseria, si cari voru a se face maisteri. 2-o se publica Concursu cu terminulu 1-a Noembre a. tr. pentru unu premiu de 100. fl. destinat pentru unu individuu cualificatu in art'a stenografica. 3-o) pentru premiulu de 100. fl. destinat pentru cea mai buna carte (de 10. cole tiparita) despre inaintarea economiei de campu si a pomariei intre romani, cu terminulu 1-a Maiu a. c. 4-a) In urma se publica Concursu cu terminulu 1-a Iuliu a. c. pentru unu premiu de 50. fl. destinat pentru doi insi, cari cu ocasiunea adunarei generale presente, voru

adeveri, că au mai multi fragari destinați pentru prasirea vermilor de metasa. Aceste concurse, se adusera la cunoscinti'a publica, pre calea diurnalelor noastre nationale, in repelite ronduri. — Totu de odata voliu aici a observá si aceea, cumca pentru mai susu amentitele premia, decretate mai antaiu de stralucit'a adunare gen. II. tienuta la Brasiovu in anulu 1862., s'a fostu deschisu inca odata Concursu, inca dto 5. Septembrie 1862., in-se nu s'au afluato competenti, cari se fi corespunsu deplenu conditioniloru recerute (vedi §. 57.)

c.) Totu in urm'a Concluserului adusu in Siedinti'a II a adunarei gen. tienute la Blasiu in a. tr. s'a decretatu in siedinti'a Comitetului dein 6 Octobree a. tr. asemnarea unei sume de 100. fl., destinate pentru cnmpararea unoru carti mai bune desemnate de Comitetu, pentru bibliotec'a Asociatiunei; apoi asemnarea sumei de câte 60. fl. destinate in folosulu museelor naturalo-fisice dein Blasiu si dein Brasiovu; mai incolò asemnarea Onorariului Secr. II. de 200. fl. v. a. cum si 140. fl. pentru spesele curente ale Cancelariei Asociatiunei. (vedi §. 58) Deintre lucrările siedintiei Comitetului tienute in 6. Octobree a. tr. mai meriteza inca a se insemná: a) presentarea despre starea casei Asociatiunei, carea pre acelu tempu numerá 20,969 fl. 37. xr. (vedi §. 59.) b.) Espresiunea de multiumita Dlui

Comite supremu Aug. Ladai, cum si altoru staruitori, prein acaroru staruentia unele Comune in numeru 39. si 8. individui dein Comitatu Albei de susu, se indetorara in cursu de mai multi ani a contribui câte unu cuantu anumitu in bani, in folosulu fundului Asociatiunei (§. 60.). c.) Se aduce decisiune, cá banii Asociatiunei aflatori in metalu (auru si argentu), se se pota scambia dupa valut'a curente, cá se se pota intrebuintia cu mai mare folosu spre scopulu Asociatiunei (§. 64). d.) (In conformitate cu Conclusulu adunarei generale dein a. tr. se liau mesurile delipsa pentru tiparirea acteloru si respective a protocolulu adunarei gen. III. in 500 esemplaria §. 66. e) Totu cu ast'a ocasiune, Comitatu pre bas'a Conclusulu adusu in Siedinti'a II. p. 29. a adunarei gen. tencute la Blasiu in Septembre a. tr., aflá cu cale a decide, cá fienduca actele adunarei gen. I. si II, conformu decisiunei aduse in mentiuat'a siedintia a adunarei gen. suntu de a se impartí gratisu pre la membrii Asociatiunei, atarnandu dela bunavolientia si generositatea respectiviloru a respunde pretiulu defiptu pentru acele: asia Domnii membrii se fia provocati pre calea diurnaleloru nationale, cá se se ingrivesca insiisi a si-le procurá, cumu voru aflá mai cu cale, de a dreptulu dela Cancellari'a Asociatiunei, ceea ce s'asi facutu, dupa cum arata

numerulu 99. dein Telegrafulu romanu 1863., si nr. 216. dein protocolulu agendelu a. tr.; in urma f.) se mai luara spre scientia sumele incurse la fondulu Asociatiunei, cu ocasiunea adunarei gen. si dupa aceea, pana la acést'a siedintia (§. 68).

Eca lucrarile Comitetului in Siedinti'a dein 6. Octobre a. tr.

De pre acestu tempu, dein caus'a absentarei la Senatulul imperiale atátu a Escelentiei Sale D. presiedinte, câtu si a Rm. D. v-presiedinte a Asociatiunei, nu s'a potutu tiené Siedintiele lunarie a Comitetului Asociatiunei, pana in lun'a lui Martiu a. c. Urmeza dar?

II. Siedinti'a lunaria a Comitetului tiena in 1-a Martiu a. e.

Deintre decisiunile si lucrarile Comitetului, dein ast'a Siedintia, meriteza a se aduce la cunoscienti'a On. adunari gen. cá mai demne de insemnatu, urmatoriele :

a.) Dupace Esc. Sa D. presiedinte si-descoperi parerea de reu, cá dein caus'a absentarei de a casa, la Senatulul imperiale, atátu a Escelentiei Sale câtu si a Rm. D. V-presiedinte a Asociatiunei dela Octobre a. tr. nu s'a potutu tiené siedintiele lunarie a Comitetului, — ceea ce cu atatu s'a sem-

titu mai tare, cu câtă că pana la acest'a sîdîntia nu s'a potutu impartî stipendiale Asociatiunei — propuse, că acest'a impregiurare se se aduca la cunoscienti'a adunarei gen. presente, că acest'a se benevoiesca a luá measurele de lipsa pentru prevenirea pre venitoriu a atâroru casuri. Ceea ce dein partea Comitelului se si redicá la valoare de Conclusu alu seu, aducandu-se prein acestu raportu la cunoscienti'a On. adunari generale (§. 1.)

b.) Se ceti charti'a In. Guberniu regiu de dto 6. Fauru Nr. 4458. a. c. prein carea se fece cunoscutu, cumca in contr'a primirei DD-loru Greg. Brancoveanu príncipe, Pall'a, Sc. Falcioanu, si G. Cretianu, de membrii ai Asociatiunei, nu subverseza nece o dificultate, dein care cauza li-se tramesera respectivele diplome (§. 2.)

c.) Se ceti o chartia a Escelentiei Sale D-lui Cancelariu aulicu Conte de N a d á s d i de dto 29. Octobre 1 63., prein care Esc. S'a in limb'a r o m a n a multiamî in expresiunile cele mai caldurose si mai benevoitore, pentru alegerea sa de m e m b r u O n o r a r i u a Asociatiunei. Conformu decisiunei Comitetului aduse in acest'a Siedintia §. 3. se si aduce prein acest'a la cunoscienti'a On. adunari generale. Totu cu ast'a ocasiune, amesuratu §-lui 4. dein amentit'a decisiune, se aduce la cunoscienti'a On. adunari si o alta chartia de multiumita a

D-lui profesoriu la C. r. Academia de in Sibiu,
Dr. Alois u Sentz pentru alegerea sa de mem-
bru Onorariu a Asociatiunei, earasi in limb'a romana.

d.) Se cetì apoi raportulu despre starea cas-
sei Asociatiunei pre tempulu acestei siedintie, dein
carele se vede, cà Asociatiunea avea pre acestu
tempu in proprietatea sa sum'a de 21,619 fl.
v. a.

e.) Se presentà mai incolo responsulu D-lui
Colectoriu dein Zlatn'a Lazaru Piposiu de dto 31.
Decembre 1863. cu privire la respondera inte-
reselor obvenitorie dupa capitalulu deobligatu in
o obligatiune colectiva a mai multoru Domni dein
Zlatn'a in sum'a de 800 fl., pre anii 1862 si 1863.
Dein care responsu, Comitetulu aflandu, cumca re-
spectivii Domni, s'au obligatu a conferi mai antaiu
la fundulu Iuristiloru, numai pana candu se va
infientià Asociatiunea, si pana candu voru fi in sta-
re materiale mai buna : acum dupa ce Asociatiunea
s'au infientiatu si obligatiunea resp. a devenitu
proprietate a Asociatiunei ; numitii Domni nu se
afla in stare a poté respunde interesele obvenito-
rie, fiendu si altfelu cea mai mare parte membrii
Asociatiunei: asia Comitetulu pre bas'a acestoru,
prein §. 8. s'a aflatu motivatu a decide , cà cass'a
Asociatiunei se fia insarcinata, numit'a obligatiune

a nu o mai considerá si computá cá proprietate privata a fundului Asociatiunei.

f.) Prein §. 9. se decise, cá juristiloru: Moise Branisce si Demetriu Racuciu, cari concusera pentru premiulu stenograficu de 100 fl., pentru carele se publicase Concursu cu terminulu pan' in 1-a Novembre a. tr., se li-se asemneze amen-titulu premiu, cu atátu mai vertosu, cu câtu cá densii dederá probele cele mai multumitorie de art'a stenografica, atátu cu ocasiunea Congresului nationale tienutu dela 19-23 Aprilie a. tr., câtu si cu ocasiunea dietei tienute totu in acelu anu.

g.) Prein §. 10. se defipse pretiulu proto-colului adunarei gen. tienute la Blasiu in 7. si 8. Septembrie a. tr. tiparitu in 500. esemplaria, anu-me : pentru protocolulu adunarei dela Blasiu con-statatoriu dein $9\frac{1}{2}$ coli, s'a defiptu 50. xr., er' pentru tote trei brosiurele la olalta, ad : pentru pro-tocolulu adunariloru gen. I II si III se defipse 1. fl. v. a. avendu inse in vedere Conclusulu a-dunarei gen. dela Blasiu a. tr. p. 29. — Totu cu ast'a ocasiune, pentru inlesnirea venderei acteloru Asociatiunei, care mare parte jacu inca nevendute in Cancelari'a Asociatiunei — se insarcinâ Secretariatulu a se pune in relatiune cu unii librarii dein patria si de pre aiurea, si pre langa unu proc. ce se va poté acordá, a le tramite esempla-

ria dein actele Asociatiunii spre vendiare, in depositu.

Sentiulu de recunoscintia, ce detoreza Comitetul catra toti spriginitorii si benefacatorii acestei june Asociatiuni romane, i impune placul'a de-toria cu ast'a ocasiune, a aduce la cunoscintia On. adunari generale, cumca Escelenti'a Sa D. presiedinte petrunsu de salutariulu si de parte vedia-toriulu scopu a acestei Asociatiuni, benevoii a er-ta tote spesele Tipografiei diecesane, facute cu o-casiunea tiparirii protocolulni adunarei generale tiente la Blasiu, in folosulu prosperarei fundului Asociatiunii. (§. 11.)

h.) Prein §. 12. se decide, ca sumele de bani incurse dein unele locuri pentru eternisarea memoriei repausatului poetu laureatu Andreiu Muresianu, se se primesca de o camdata in depositu la cass'a Asociatiunii, obliganduse aceea totu deodata, a duce socotele deosebite despre acesti bani, cum si a publicá sumele si numele generosilor oferitori.

i.) Preiu §. 13., se asemneza sum'a de 117. fl 94. xr. v. a. pentru platirea cartiloru complete, procurate pentru bibliotec'a Asociatiunii in urm'a decisiuniloru Comitetului de dto 12. Maiu si 6. Octobre 1863, spre care scopu adunarea gen.

dein 7. si 8. Septembrie 1863 p. 22. acl. lit. I., prelinase numai 100. fl. v. a. Totu in legatura cu aceste, Comitetulu in siedinti'a ast'a, denumi in puterea §-lui 14. o comisiune pentru vederea si clasificarea cartilor venite, pre calea ofertelor in folosulu bibliotecei Asociatiunei, rezervanduse inse adunarei gen. presente, ulterioarele dispositiuni, ce voru fi de lipsa a se luá in ast'a privintia.

k.) Prein §. 15 D. Secretariu primariu G. Baritiu s'a insarcinatu a elabor'a proiectulu de programu pentru adunarea gen. presente, carele s'a si statoritu in siedinti'a dein 7. Iuniu a. c.

l.) Prein §. 17. s'a provocatu resp. DD. Colectoru ai Asociatiunei, pre calea diurnalelor nationale, a starui pentru tramiterea tacselor prescise, dein partea membrilor ordinari ai Asociatiunei pre anulu 186^{3/4}.

m.) Prein §. 18. s'au adusu la cunoscienti'a Comitetului, sumele incurse la fundulu Asociatiunei pre restempulu dela siedinti'a Comitetului tie-nuta in 6. Octobre 1863. pan' la Siedinti'a dein 1-a Martiu a. c., care sume s'au si publicatu parte in Nr. 99. a Telegrafului romanu dein 1862, parte in Nr. 18 a acelu diurnalu dein anulu curente.

n.) Inse, cá un'a deintre cele mai momentose lucrari a acestei siedintie a Comitetului, viene a se memorá aci in ordinea sa cronologica,

impărțirea stipendialor Asociațiunii preliminate pre anul scol. 186³/₄ de in partea adunării gen. ținute in 7. și 8. Septembrie a. tr. la Blasiu p. 22. lit. I. atât a stipendialor de câte 100. fl. v. a. destinate pentru ascultătorii de drepturi, cât și a acelor de câte 50. fl. v. a. destinate pentru ascultătorii de științele gimnaziale; pentru aceste stipendii se preliminară sum'a de 1000 fl. v. a; ele se împărțira in urm'a Concursului publicat in diurnalele naționale cu dta 6. Octombrie a. tr. cu terminul pre 1-a Noiembrie a aceluiași anu.

Concurenți la acele, fura preste totu 72. inși.

Facia cu o multime așa însemnată de Concurenți, Comitetulu n'a aflatu cale mai sigură, decâtă că avendu in vedere Conclusele adunărilor gener. II. p. VI. și III. p. 22. lit I. cu privire la împărțirea cesțiunatelor stipendii, pre langa meseritatea constatată, se-si defiga că puncte de manecare, următoriele două condițiuni: a.) acei teneri concurenți, cari in anul trecut, s'au bucuratu de usuarea vreunui stipendiu al' Asociațiunii selu capete și pre anul scol. 186³/₄, deca si-au pastratu calculii celi buni; b.) că deintre multi concurenți buni, încâtu se pote, se se împărțiasca celi mai buni (se întielege de sene, că și morali) de stipendiale Asociațiunii.

Pre bas'a acestor'a, prein §. 19. cesționate-

le stipendia, s'au asemnatu urmatoriloru teneri, si anume :

1.) cele de câte 100 fl. v. a. auditoriloru de drepturi: Moise Branisc ein III-lea anu, Procopiu Laz'a, in II-le anu, acestia liau avutu si in anulu trecut; Michaela Stragianu in 1-lea anu (acest'a a avutu in anulu trecut cá gimnasistu stipendiu de 50 fl.) mai incolo, lui Antoniu Schiau in IV-lea anu, Comanu Chicea in I-lea anu si Gerasimu Candrea in III-lea anu, cu toti 7. stipendisti.

2-o) Cele de câte 50 fl. v. a. s'au impartitu urmatoriloru gimnasisti: Aureliu Isaacu in VIII. Cl. la Gimnasiulu C. r. de Statu in Sibiiu, a avutu si in anulu trecut; Zacharia Benn'a in VII Cl. la Gimnasinlu luteranu in Sibiiu, earasi a avutu si in anulu trecut; lui Ioane Micu, in VII. Cl. la Blasiu, lui Eronimu Ghegi'a in VI Cl. la Gimnasiulu ev. dein Brasiovu, Nicolae Olariu in VIII Cl. la Gimnasiulu de Statu in Sibiiu, si in urma lui Georgie Muresianu (fiulu poetului repausatu) in a VII. Cl. la Gimnasiulu luteranu dein Brasiovu, cu toti 6. insi.

Tote aceste stipendia s'a exsolvitu dela casa s'a Asociatiunei, pre lenga cuietantii vidimate de Directiunile resp. despre care si fura avisate dein partea Comitetului, conformu §-lui 19. —

o.) Mai viene inca in urma, a se mai memora aci, cá Comitetulu vediendu, cá manufacturele

dela espositiunea dein Brasiovu, nu se potu vende cu pretiulu statoritu de comisiunea stimatoria dein Brasiovu, si cà jacundu nevendute parte mare se strica si consuma, nu fora insemnata dauna, s'a aflatu nevoitu in puterea §-lui 20. a decide, cá cessionatele manufacturi, se se vendia cu pretiuri mai moderate resp. mai eftine, concediendu inse acestu lucru in bun'a chipsuire a D-loru Casieriu si Controloru ai Asociatiunei.

Acést'a e dupa modest'a opiniune a subscrisului referente, tabloulu fidelu a lucrariloru de insemnatare, pertractate in siedinti'a Comitetului dein 1-a Martiu a. c. —

III. Siedinti' a lunaria a Comitetului — ținuta in 12. Aprilie a. c.

Deintre lucrarile si decisiunile acestei siedintie, carea se ocupà mai alesu, mai numai cu a faceri asia numite curente meriteza dupa opiniunea subscrisului, a se aduce la cunoscienti'a On. adunari generale urmatoriele:

a.) Mai antaiu se ia dein partea Comitetului spre scientia, starea cassei Asociatiunei, carea pre tempulu acestei siedintie avea in proprietatea sa sum'a totala de 20,420 fl. 74. xr. v. a.

Totu cu ast'a ocaziune in puterea §-lui 22.,

se decide, că îndată ce banii încuși la fundulu Asociatiunei în metalu adeca: în auru și argentu, se voru suî până la sum'a de 100 fl. v. a. se se scaimbe și se se eloceze: ceea ce s'a și urmatu dein partea D-lui Casieriu al' Asociatiunei precum se va vedé dein raportulu despre starea cassei Asociatiunei.

b.) Totu în ast'a siedintia, fiendu că s'a observatu cu durore dein partea Comitetului, cumca tacsele anuali defipte prein §. 6. dein statutele Asociatiunei, nece dupa repetite provocari facute pre calca diurnaleloru natiunale, și în specie în numerii 63. dein 1863, și 18. dein anulu 1864. ai "Tel. rom. nu incurgu regulatu la fundulu Asociatiunei, ba, că acele tocm'a se afla în restantia însemnata: asia Comitetulu s'a aflatu motivatu prein §. 23. a decide, că acest'a impregiurare forte prejudiciosă pentru prosperarea Asociatiunei nostre, carea si-are defiptu unu scopu atâtu de maretiu pentru benele și cultur'a natiunale — se se aduca la cuno-scienti'a Onorabilei adunari generale presente, pentrucă acest'a impregiurare, se sierbesca de unu motivu forte temeinicu pentru modificarea și resp. amplificarea unoru §§-ii dein statutele Asociatiunei, privitori la primirea membriloru ordinari ai Asociatiunei.

Deci dara Secretariulu cugeta, că si-implene-

sce numai o detoria a sa facia cu insarcinarea lu-
ata asupra si, candu aducandu la cunoscinti'a On-
adunari gen., susu-amentit'a impregiurare nefa-
vorigoria: totu deodata si-lia volia a o recomandá
in serios'a atentiune si consideratiune a aceleiasi.

c.) Deintre celelalte lucrari a Comitetului dein
siedinti'a acést'a meriteza a se mai amentí: ple-
nipotentiarea D-lui Advocatu dein Oradea mare,
Ioane Gozmanu pentru de a scote o detoria de
300. fl. v. a. daruita in poterea obligatiunei resp.
dein partea D-lui proprietariu dein Zlatn'a Geor-
gie Visi'a, in favorea fundului Asociatiunei, si a-
nume spre a se scote amentit'a suma dein mass'a
debitoriului Vasile Curesiu dein Beiusiu, carea massa
deveni sub pertractare judecatoresca spre a se
impartí intre creditorii respectivi (vedi §. 24),
mai incolo raportulu Secretariului despre nume-
rulu esemplariilor dein actele Asociatiunei depu-
se spre vendiare la unele Librarii pre langa 20
proc. amesuratu §-lui 10. dein decisiunile Comi-
tetului aduse in siedinti'a dein 1-a Martiu a. c.
(vedi §. 25) si in urma, raportulu despre sumele
de bani incursi la fundulu Asociatiun ei dela sie-
dinti'a dein 1-a Martiu a. c. pana la ast'a siedin-
tia, care suma s'a si publicatu regulatu in Nr. 29.
al' Telegrafului romanu, care publicare s'a urmatu
regulatu in totu tempulu, si mai alesu dupa tie-

nerea fiacarei ședinție, cu toate sumele de bani încurse la fondul Asociației, drept documentu despre această potu fi Nrii resp. ai Telegrafului romanu și în specie : computandu aici restempulu dela adunarea generală de în anul trecut, până la adunarea gen. prezente.

În lun'a lui Maiu a. c. nu s'a ținutu ședinția lunară a Comitetului Asoc. de în cauză, că numai trei membrii ai Comitetului se potura prezenta la ședinția anunțată pe 10. Maiu a. c. Urmeza deci, în ordinea cronologică.

IV. Ședinția lunară a Comitetului Asociației, ținută în 7. Iunie a. c.

De între lucrările acestei ședinții, meriteza a se menționa următoarele :

a.) prezentarea cassei Asoc., carea avea pe acestu timp în proprietatea sa, suma de 19704. fl. 62. xr., er' erogatele se suiă la suma de 2369 fl. 42 xr. (vede §. 30). b.) dezbaterile și stabilirea programei pentru adunarea generală prezente, prelucrate de D. Secretariu primariu G. Baritiu (§. 32). c.) raportulu Secretariatului despre doi concurenți la premiulu de 100. fl. v. a. destinat pentru elaborarea celei mai bune cărți în specialitatea agronomică, cum și despre unu altu concu-

rente la altu premiu terasi de 100. fl. destinatu pentru unu individ, carele va documentá cea mai mare desteritate in vreo meseria. Manuscrisele Dloru concurenti la premiulu agronomicu, cum si concursulu pentru premiulu de meseriasiu, conformu decisiunei Comitetului adase in ast'a siedintia §. 34, s'au predatu spre censurare unei comisiuni denumite spre acestu scopu, in persoanele prea stimatiloru DD-membrii ai Comitetului: Dr. Pavelu Vasiciu, P. Manu Cons. de fin., Elia Macelariu si Gabr. Munteanu. d.) Mai incolo totu in ast'a siedintia, §. 31. se primesce cu cea mai caldurosa recunoscientia ofertulu de 200 fl. v. a. a Reverendissimului D. V-presiedinte a Asoc. facutu in obligatiuni urbariale, prein carele se face membru fundatoriu a Asociatiunei transilvane-romane, aducanduse totudeodata la cunoscienti'a On. adunari gen. in sensulu §-lui 23. lit d) dein statutele Asoc. in fine, e.) Secretariulu mai reporteaza despre sumele de bani, incursi la fundulu Asoc. dela siedinti'a tienuta in 12 Aprilie a. c. (vedi § 36). Cu ast'a ocasiune Comitetulu se semti in placut'a positiune a esprime recunoscientia publica DD-loru Colectori ai Asoc: Iosefu Siulutiu, Jude primariu in Comitatulu Cetatiei de balta, si Augustinu Ladai Comite supremu a Albei de susu pentru nobilulu si esemplariulu zelu, ce l'au documentatu acesti barbati in favorea prosperarei fun-

dului Asoc. prein adunarea de oferte si contribuiri benevole dela mai multe Comune si mai multi individui dein Comitatele respective.

B. Manipularea afaceriloru Cancelariei Asociatiunei.

Ce privesce la manipularea afaceriloru Cancelariei Asoc, aceea se pote vedé dein protocolulu agendelor, acarui numeru cu finea anului trecut s'a suitu la cifr'a de 232, er' in anulu curente pan' acum se suie la cifr'a de 103.

Sub acesti numeri se coprendu esibitele scri-soriloru cu bani, tramese la fondulu Asoc. dein preuna cu insemnarea numelor a DDloru tra-metiatori si respective Colectori ai Asoc., cum si insemnarea sumei tramese preste totu; mai inco-lo, corespondentiele Comiteturu Asoc., cá pu-nere in lucrare a decisiuniloru, aduse in siedintiele ordinare a aceluia, in fine, espeduirea decrete-loru resp. la membrii Asociatiunei.

In fine, mi-liau volia a aduce la cunoscien-ti'a On. adunari gen .un'a impregiurare, care-fiendu-cà talia in venitoriulu prosperarei Asoc. transilvane, a-si dorí, si crediu, cá cu mene doresce si fia-ca-re romanu — se atraga atentiunea seriosa a ve-ri-carui barbatu romanu, cu semfiri adeveratu na-tionale.

Acést'a impregiurare, dupa opiniunea mea — de-
 mna de tota consideratiunea, e dispropertiunea cea bata-
 toria la ochi, ce esista intre numerulu membriloru acestei
 Asociatiuni, pre unu restempu de trei ani, acést'a
 dispropertiune, documenteza intru adeveru unu re-
 gresu intristatoriu in locu de unu progresu imbu-
 curatoriu a fundului Asociatiunei. Cace, pre candu
 Asociatiunea transilvana, cu finea anului 1862. a
 numeratu preste totu 844 membrii: cu finea a-
 nului trecut, 1863 abia a avutu 477 membrii,
 va se dica a scadiutu mai cu diumetate numerulu
 membriloru. Er' in anulu curente, pan' in pre-
 sente s'au inscrisu, seau mai bene, au platitu ta-
 cs'a prescrisa prein §. 6. dein statutele Asoc.
 abia 381. membrii. Ne computanduse aci m. fun-
 datori si onorari. Cu totulu suntu membrii ai
 Asoc. 447 pre an. acest'a.

Deintre acesti'a suntu 26 membrii funda-
 t o r i, 381 membrii o r d i n a r i si in urma 39.
 membrii o n o r a r i.

Cu privire la locure si tienuturi mai bene
 santu reprezentate in acestu asiediamentu de cul-
 tura natiunale, pre anulu curente, 1-a) Brasiovulu
 cu 64. membrii. 2-a) Blasiulu cu 39. membrii.
 3-a) Comitatulu Albei de susu cu 42. membrii ord,
 deintre care 34. suntu Comunitati. 4-a) Sibiulu
 cu 27. membrii. 5-a) Reghinulu sasescu cu 18.

membrii. 6-a) Abrudulu cu 14. membrii. 7-a) Comitatulu Zarandului cu 12. membrii. 8-a) Muresiu-Osiorheiulu cu 14. membrii. 9-a) Clusiulu cu 11. membrii. 10.) Dev'a cu 10. membrii. 11.) Lugosiulu cu 10 membrii. 12.) Fogarasiulu cu 10 membrii. 13.) Gherl'a cu 4 membrii. 14.) Zlatn'a cu 4 membrii. 15.) Vien'a cu 9. membrii. 16.) Pest'a cu 3. membrii. 17.) Principatele romane unite cu 25 membrii. 18.) Bucovin'a cu 4 membrii. 19.) Naseudulu cu 21 membrii. Celealalte locuri si tienuturi locuite de romani, suntu mai pucinu reprezentate.

Aceste, mi-am tienutu de o placuta detoria a le aduce la cunoscienti'a On. adunari generale.

Deci mi inchiu acestu raportu, cu aceea do-
rentia, cá acést'a Asociatiune — paladiulu culturei romanului — imbracisiata cu caldura de filii natiunej, se prospereze spre benele, glori'a si fericirea natiunej romane.

Hatiegu in 31. Iuliu n. 1864.

I o a n e V. R u s u m. p.

Secretariulu II. a Asociatiunei transilvane

D.

Secretariatulu Asoc. amesuratu §-lui 23. p. d.) dein statutele Asociatiuuei in legatura cu raportulu seu, are onore a aduce la cunoscienti'a On. adunari generale, numele membriloru noi intrati in decursulu acestui anu. Acestia suntu :

1-a) D. V. presiedin'e a Asociatiunei T. Cipariu depunendu in obligatiuni urbariale de desdaunare sum'a de 200. fl. v. a. defipta prein §-lu 6. pentru membrii fundatori, s'a facutu dein m. ordinariu, membru fundatoriu a Asociatiunei.

2-a) Cá membrii ordinari noi au intratu in decursulu acestui anu ,

- 1.) D. Jude procesuale, Ladislau Olteanu.
- 2.) D. docente in Cártisior'a, Nicolau Budacu.
- 3.) D. Archivariu in Sasu-reginu Iacobu Pavelea.
- 4.) D. V. Fiscalu in Sasu-reginu, Danila Lic'a.
- 5.) D. Cancelistu in Sasu-reginu, Alesandru Socanu.

6. D. Jude primariu in Comitatu Albei de susu, Ioane Suciú cu deobligatiune pre 10. ani, platindu in fiacare anu 20. fl.

7.) D. Asesoriu de sedria in Cttulu Albei

de susu, Ioane Popoviciu cu deobligatiune pre 5. ani, in fiacare anu câte 5. fl. v. a.

8.) D. Cancelistu in Comitatulu Albei de susu, Simeon Muntiu cu obligatiune pre 5. ani, in fiacare anu 5. fl. v. a.

9.) D. Cancelistu in Comitatulu Albei de susu Ioane Oprisiu cu obligatiune pre 5. ani, in fiacare anu câte 5. fl. v. a.

10.) D. Cancelistu totu in Comitatulu Albei de susu, Canditu Oliu pre 5. ani, in fiacare anu câte 5. fl. v. a.

11.) Cancelistu in Cttulu Albei de susu, Petru Balcosiu erasi cu deobligatiune pre 5 ani, in fiacare anu 5. fl. v. a.

12.) D. Nicolae Hellere erasi cu deobligatiune pre 5. ani, in fiacare anu câte 5. fl. v. a.

3-a) Deintre Comune au intratu cá membrii ord. noui, platindu tacs'a defipta prein §. 6. dein statute, si obleganduse a o respunde pre mai multi ani, urmatoriele Comune dein Comitatulu Albei de susu:

1.) Comun'a Augustinu pre fiacare anu câte 10. fl. in cursu de 6. ani.

2.) Comun'a Matefaleu pre fiacare anu câte 12. fl. in cursu de 6. ani.

3.) Comun'a Budil'a pre fiacare anu câte 10. fl. in cursu de 5 ani.

- 4.) Comun'a Tei (Nyen) pre fiacare anu 5. fl. in cursu de 5 ani.
- 5.) Comun'a Marcociu in fiacare anu câte 5. fl. pre 10. ani.
- 6.) Comun'a Bodr'a in fiacare anu 5. fl. pre 5 ani.
- 7.) Comun'a Arcusdia pre fiacare anu câte 5. fl. in cursu de 5 ani.
- 8.) Comun'a Arpatacu in fiacare anu 10. fl. pre 10 ani.
- 9.) Comun'a Elöpatacu in fiacare anu 10. fl. pre 10. ani.
- 10.) Comun'a Hidicu (Hidvég) in fiacare anu câte 15. fl. pre 10 ani.
- 11.) Comun'a Bogat'a in fiacare anu, câte 5. fl. pre 5 ani.
- 12.) Comun'a Fontin'a pre fiacare anu 5. fl. in cursu de 5 ani.
- 13.) Comun'a Chrihalm'a pre fiacare anu 10. fl. in cursu de 10. ani.
- 14.) Comun'a Daisior'a pre fiacare anu 10. fl. in cursu de 10 ani
- 15.) Comun'a Galati in fiacare anu câte 15. fl. in cursu de 10. ani.
- 16.) Comun'a Mikonyfalu pre fiacare anu câte 5. fl. in 5 ani.

- 17.) Comun'a Bikszád pre fiacare anu 5. fl. in cursu de 5. ani.
- 18.) Comun'a Noulu-Sasescu pre fiacare anu câte 5. fl. in 5 ani.
- 19.) Comun'a Crisiu pre fiacare anu câte 6. fl. in 5 ani.
- 20.) Comun'a Vecerdu pre fiacare anu 5. fl. in cursu de 5 ani.
- 21.) Comun'a Ivanfaleu pre fiacare anu 5. fl. in cursu de 5. ani.
- 22.) Comun'a Birghisiu pre fiacare anu câte 5. fl. in 5 ani.
- 23.) Comun'a Ghisas'a de susu pre fiacare anu 5. fl. in 5 ani.
- 24.) Comun'a Ghisas'a de diosu in fiacare anu câte 5. fl. in 5 ani.
- 25.) Comun'a Cornetielu pre fiacare anu câte 5. fl. in 5 ani.
- 26.) Comun'a Nucetu pre fiacare anu 5. fl. in 5 ani.
- 27.) Comun'a Gainariu in fiacare anu 5. fl. in 5 ani.
- 28.) Comun'a Noulu-romanescu in fiacare anu 5. fl. in 5 ani.
- 29.) Comun'a Siâlcâu câte 5. fl. pre fiacare anu. in 10 ani.

30.) Comun'a Sialdorfu pre fiacare anu câte 5. fl. in 10. ani.

31.) Comun'a Revasielu pre fiacare anu câte 5. fl. in 10. ani.

32.) Comun'a Martonfaleu pre fiacare anu câte 5. fl. in 3. ani.

33.) Comun'a Bui'a pre fiacare anu câte 5. fl. in 5. ani.

34.) Comun'a Rucâru in fiacare anu câte 5. fl. in 5. ani.

Pre lenga Comunele insirate, totu dein acela Comitatu se oblegara 5 Comune pre mai multi ani a respunde la fondulu Asoc. unu cuantu, carele fiendu mai micu, de câtu cuantulu prescisu pentru m. ord. prein §. 6. dein statute: asia acele 5. Comune, se numera intre benefacatorii Asoc.

.3) Mai incolo au mai intratu câ m. ord. noui :

a) Samuele Vlass'a Protopopu gr. cath. in Indolu, Comitatul Turdei.

b) Ladislau Papu Jude de cercu in Criscioru Comitatu Zarandului.

c) Tobi'a Mihaloviciu Jude de cercu in Halmagiu, Comitatu Zarandului.

d) Ales. Sterc'a Siulutiu Jude de cercu. in Aciut'a, Comitatu Zarandului.

e) Ioane Piposiu Comite supremu in Zarandu.

f) Georgiu Moldoveanu Jude de cercu in Ba-
tti'a.

g) Georgiu Secu'a Asesorin de Tribunalu in
Bai'a de Crisiu.

h) Antoniu Cuteanu Asesoriu orfanalu in Ba-
i'a de Crisiu.

i) Daniele Papu Secretariu in Bai'a de Crisiu.

k) Silviu Bolfa Cancelistu in Bai'a de Crisiu.

l) Georgiu Bardosi jun. Cancelistu in Bai'a
de Crisiu.

m) Pompeiu Dascalescu notariu Comunalu in
Risculiti'a, Comitatulu Zarandului.

n) Petru Popu Vicariu foraneu in Hatiegu.

o) Nicolae Cristea profesoriu in Sibiiu.

p) Vasilie Lud. Redania Oficialu Silvanalu in
Abrudu.

q) Stefanu Popu fisicu districtuale in Naseudu

r.) Masimu Lic'a Asesoriu de Sedria in Na-
seudu.

s) Ioane Popu par. cath. in Rodn'a.

t) Paramonu Salvanu parochu

u) Leontinu Luchi presiedinte de Sedria in
Naseudu.

v) Moise Popu parochu.

E.

Raportulu Casierului dein anulu 1864.

Catra

Prea onorat'a adunantia generale a Asociatiunei
romane Transilvane

in

Hatiegu.

§. 18. dein statutele Asociatiunei indetoreza
pre Casierulu concernente a aterne adunantiei
generale unu raciotiniu anuale despre starea cassei.

Subscrisulu Cassieru ne ertandulu giurstarile de a fi facia la adunanti'a presente, si i'a voia, totu deodata si cá membru alu acestei Asociatiuni, pre langa raciotiniulu, la care lu oblega sune-tulu statuteloru, asi face si in privinti'a stărei materiale a cassei, observatiunile sale si asi dá opiniunea sa individuale despre imbunatatirea stărei acestui fondu, carele aru contribui multu la scopulu Asociatiunei prefiptu, adeca cultur'a poporului romanu.

Candu cu adunanti'a generale dein anulu trecutulu 1863. erá dupa cum dovedesce protocolulu

cassei, averea fondului, in diverse obligatiuni si bani gat'a

1863. f. 20,466.87. fl. 20,466. 87. xr. dein motive temeinice inse, in decursulu anului curinte s'au erogatu prein conclusulu Comitetului 2. obligatiuni private neincasabile, care ar' fi figuratu numai cá avere imaginata, in valoare de f. 1100 asia aru fi fostu averea fondului cu finea anului adunantiei 1863 numai fl. 19,366. 77.xr.

In decursulu anului presente, adeva dela inceputulu lui Septemvrie 1863. pana astadi in 27. Iuliu 1864. au crescutu averea fondului :

Capetele elocate
f. 19,120

a) Prein interesele capitaleloru elocate in Banc'a Statului ;

b) prein contribuirea membriloru ordinari in numeru preste 300.

c) Prein benefaceri marunte.

d) prein contribuirea unui membru fondatoriu.

e) Prein tace de diplome,

f) dein vendiarea unoru obiecte remase dela espusetiunea dein Brásiovu, dupre documintele aici alaturate dela r. 2—131

g) dein vendiarea actelor si protocolectoru

Asociatiunei, de au ajunsu sumuliti'a de fl. 23,345. 49.

Erogate : Dein care suma subtragandu erogatele comisse :

- 1) prein leaf'a Secretariului secundariu
- 2) prein spesele Cancelariei.
- 3) Prein stipendiale date la mai multi tineri studenti
- 4) prein ajutoriale facute biblioteceloru Gimnasialoru dein Brasiovu si Blasiu.
- 5) Prein remuneratiunea Stenografistiloru.
- 6) Prein cumpararea unoru utensilii de Cancelaria.
- 7) Prein acuisiti'a unoru carti scientifique pentru inmultirea bibliotecei Asociatiunei.

8) Prein leaf'a servitoriului, dupa protocolu, documentata, tota positia prein quietantiele a ici alaturate sub Nri 2—131, in suma de f. 2,418. 10. xr. aru remane starea cassei f. 20,927.39. Specificate in urmatoarele monete si chartii :

1864.	fl. 1628. 91	B. Note
f. 20,927. 39.	„ 39. 78	#
	„ 138. 70	argentu
1863 asemanatu cu	19120.	obligatiuni
1864 unu plus f. 520.52		

prein care calculu se dovedesce unu

crescamentu anuale in suma de fl. 520. 52.

Observatiunile care eu in esordiulu Raportului meu le am amintitu suntu :

1-iu averea fondului cresce pre incetu si corespunde scopului prea pucinu, intru atât'a, câtu luandu noi de basa, venitu anuale curinte cu circiter 350 membrii ordinari, de abia amu ajunge in 30 ani la o avere de f. 50,000.

2. Pre lenga aceea că nu se chieltuesce anuam tim mai multu de câtu cum suna statutele §. 26 totusi amesuratu averei nostre chieltuimu prea multu si prein aceea cheltuiala impiedecamu înmultirea averei fondului asia, câtu candu s'ar' intemplá, se scada numerulu membriloru, am fi in stare de a ajunge la deficitu. Asia cugetandu eu că Asociatiunea nostra e destinata pentru scopuri mai mari, prein urmare ar' avé lipsa si de averi mai mari, mi dau opiniunea mea intr'acolo :

a) Cá prea onorat'a Adunantia generale deca va mai preliminará chieltueli pre anulu viitoriu in sunetulu §. 26., se numai primesca in calcululu seu „darurile sperande“ pentru că aceste suntu nesigure.

b) Domnii Colectori dein tienuturi, se susutiena o evidentia mai via asupr'a membriloru in-scrisi si diplomizati, si se le placa a staruí intr'a-

colo că numărul acestor'a se creșca, nu se scada.

c) Candu Domnii dein Inteligenți'a mai înalta ar' starui într'acolo că se între avere în Cass'a Asociatiunei și pre c ali e s t r a o r d i n a r i e , d. e. prein benefaceri dein partea unoru barbati indiestrati cu averi mai însemnate, vreau a dice : Daruri în sume mai mari, asemenea prein staruenti'a preotiloru în familii de acelea mai avute, carii au mostenitori mai departati, se aduca lucrulu acolo, că se testeze pentru fondulu Asociatiunei, bani, mosii și altele asemenea, că astfelu ajungandu fondulu la o stare mai însemnata și elocanduse, sume mai ponderose, se fia adunanti'a generale în stare de a preliminará sume mai mari de chieluitu.

În fine 'și i'a voia subscrisulu Cassieru, a multiamí pentru onorea, care i s'a fostu facutu acum 2 ani de adunanti'a generale dein Brasiovu, pentru alegerea de Casieru și pentru încrederea, care i s'a datu, și cugetandu că, că filiu alu națiunei și că membru alu Asociatiunei ar' fi facutu în destulu cu purtarea acestui oficiu onorificu în decursu de 2 ani, și ne ertandulu nici decum giurstarile de a mai purtá aceea sarcina, se roga de prea generos'a adunantia, că cu ocasiunea a-

legerei cei noue, care o va sevârși acum, se nu-
mai fia alesu, că la intemplare candu ar' fi, nu
o ar' mai puté primi.

Sibiiu 27 Iuliu 1864.

Ioane Broté

Cassieru.

P. S.

Dupa inchierea Raportului, adeca in 28, Iu-
liu 1864, au mai intratu in Cass'a Asociatiunei
fl. 156, v e d i documentulu Nr 132, 133 si 134,
care suma se rectifica prein acést'a.

Sibiiu 29 Iuliu 1864.

Ioane Brote

Cassieru

F.

Disertatiune

Despre romanii dein Daci'a aureliana de pre tempulu imp. Aurelianu pana la subjugarea loru prein Turci in secolulu XV.

I.

Pre candu ne aflãmu adunati in acestu locu clasicu si romanticu, spre a serbã cu solenitate a IV. adunare generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, nu pote fi, cá anemele nostre se nu se petrundia de oresi-care profundu respectu si pietate catra reminiscentiele istorice a prea veneratilor nostri strabuni romani, care reminiscentie ni-se infacisieza cu ast'a ocasiune in tota grandeti'a loru.

Ne aducemu amente, cá aci ne aflãmu aproape de vechi'a capitala a Daciei Trajane, de Ulp'i'a Trajana, aceea capitala, carea inca si in ruinele sale — dupa atãti secolu — atesteza despre grandore, virtutile si cultur'a inalta a vechiloru nostri strabuni; unu locu acest'a, carele pre ori-care cu sentiemente adeveratu romane, lu imple de oresi-care pietate incantatoria catra umbrele stramosiloru

sei ; unu locu acest'a, carele ne revoca in memoria-ne, fericirea si glori'a, de care s'au bucuratu stramosii nostri ; ne revoca dîcu, in memoria-ne, gradulu celu sublimu al' culturei lor, cum si eroismulu celu esemplariu si devotamentulu celu raru catra patri'a si natiunea sa, prein cari devenira celi mai faimosi in tota lumea. Unu locu acest'a, dela care, deca vomu merge pre drumulu lui Trajanu, câteva stadia, vomu dá preste monumentele gloriose a capitalei Daciei Trajane numita : „U l p i ' a T r a j a n a ,“ care si in ruine inca suntu grandiose — si vomu vedé si acum —dupa atâti secolu — periferi'a seau are'a amphiteatrului romanu. Vomu vedé ruine de monumente redicate in memori'a si onorea Consuliloru, Pro-Consuliloru, Pretoriloru, Tribuniloru si a altoru barbati romani straluciti si benemeritati de imperiulu si natiunea sa, vomu vedé acelu pamentu sacru, scaldatu in sângele nobililoru eroi romani, in luptele pre morte ori vietia in contr'a barbariloru Daci, candu imperatoriulu Traianu 'si rupea vestimentele sale, facundu fasii spre a legá ranele eroiloru romani, carii sangerau pentru glori'a si onorea romana.

Dar' dupa cele premise. se am ertare Onorabila adunare ! cu ast'a ocasiune, aci in acestu locu sacru, plenu de atâtea reminiscentie plene de glori'a

si virtutile strabune, a îndreptá atentiunea prea amatiloru miei conationali asupr'a unoru trasuri fidele dein istori'a si faptele gloriose a fratiloru nostri despartiti de noi prein dunare, voliu se dicu : a fratiloru nostri dein Daci'a aureliana. Cace acestia inca se mandrescu cu aceeaasi origine stravechia romana ; eli inca au o istoria plena de fapte gloriose si eroice, ba inca prein bravur'a loru cea rara, le si succese intr'unu tempu — in societate cu conlocutorii sei bulgari — asi eluptá independenti'a nationale, intemeliandu unu imperiu romano-bulgaru, carele trase asuprasi atentiunea nu numai a poporaloru vecine, ci chiaru si a intregiei Europe, si carele erá destinatu a formá unu antimuru in contr'a puterii preponderante a Turciloru, cari incepusera a amenintiá Europ'a resaritena.

Deca percurgemu cu atentiune si combinatiune firulu istoriculu a fratiloru nostri dein Daci'a aureliana, vedemu si ne convingemu, cá si densii, in nou'a loru patria avura aceeaasi sorte fatale, care au avut'o si coloniile Trajane, gloriosii nostri strabuni ; cace eli, inca se lamurira, cá aurulu in prob'a de focu, veniendu si trecundu preste densii, cá nescari furtune furibunde, inundarile poporaloru barbare migratorie si depredatorie ; si totusi, — gratia providentiei divine si virtutiei loru

belice — eli facia cu toate aceste calamitati si fatalitati venite asuprale in decursu de secolu, nu pierira; ci dein contra pre tempulu braviloru frati: Petru si Asanu, pre la anulu Domnului 1186. eli se redicara si inaltara de nou in tota glor'ia si pomp'a, cá fenicele dein cenusi'a sa.

Pre candu imperiulu romanu, — dupace si petrecuse viet'a sa, carea fú mai bene de 1000. ani — pasiá cu pasiuti catra decadenti'a sa; pre candu acelu imperiu stralucitu si potente, admirabilu in toate tempurele, erá espusu atacuririloru si invasiuniloru depredatorie a diverseloru popora barbare de toate partile, dela resaritu, apusú si amiedi: pre atunci si fratii nostri dein Daci'a aureliana, cátu-va tempu dupa moartea lui Aurelianu, avura de a suferi dein partea Gotiloru, Huniloru si altoru barbari; dupa aceea venira preste densii Avarii, si in contr'a tuturoru acestoru popora, se luptara cu eroismu sub stindartele imperiului bisantinu, — de carele se tieneau; — pana candu pre la anulu 680. d. Chr. veniendu preste densii alti barbari, cu numele bulgari, — dupa ce se convinsera, cá dela imperiulu bisantinu, altfelu putredu si ruinatu in cele dein laintru si debilitatu in cele dein afara, nu mai potú asceptá si speránece o protectiune, se vediura nevoleti asi insociarmerle sale cu bulgarii, carii si altfelu acum prein indelung'a convietuire sa

Familiarisasera — și împreună cu acești'a se luptara pentru independentia în contr'a bisantinilor. De în care cauza, se încurcara în batai îndelungate și grele cu bisantinii, cu care ocaziune istori'a ne pastredia numele unor eroi distinsi de în senulu romanilor de în drept'a dunareii, pre cum vom vedé în cursulu acestei disertatiuni istorice.

Dar' cu tote aceste, nu se poate negá, cá caracterulu acestoru batai cu bisantinii, de în punctu de vedere natiunale, pana la unu tempu, fú mai alesu bulgaru, precumpanindu bulgarii în viet'i'a politica; er' dela unu tempu incoce, si cu deosebire dela frati Comitopuli, dela Delianu, și apoi dela frati Petru si Asanu, belulu bulgaro-romanu de independentia, luá unu caracteru preponderante romanu; cace nu numai capii și conductorii armatei bulgaro-romane, ci chiaru și domnitorii: regii, erau de în sange romanu.

Crediu dara, cá dupa cele premise în generalu de în istori'a fratiloru nostri de în colo de dunere, nu va fi fora scopu, ma chiaru de interesu si de în punctu de vedere scientificu si natiunale, deca cu asta ocaziune, voliu aruncá mai în detaiu, o privire în paginile istorice a acestoru frati ai nostri, si pre bas'a istoriei, a acestei martore necontestabile a adeverului, lumin'a temporeloru si a veritatiei, spre constatarea trecutulu lor, carele înca e plenu de gloria voliu însirá aci, în ordinea

cronologica, unele fapte memorabile, dein istori'a si viet'i'a belica a acestui poporu consangenu cu noi, cá se se vedea, ce au fostu odiniora romanii dein drept'a dunarei, se se vedea, cá eli, inca, cá si alte popora, care au vietuitu odiniora pre teatrulu acestei lume, posedu o istoria natiunale intretiesuta cu cununi de laurea invingerei si a gloriei strabune.

II.

Aurelianu pre la a. 276. d. Chr. stramutandu legiunile romane si precum se scrie, o parte de locuitori dein Daci'a Trajana, le asedia de a drept'a dunarei in Messi'a de midilocu, carea o numi apoi "D a c i ' a n o u a" si Daci'a aureliana, cá se nu se deo uitarei numele de Daci'a. Acest'a Dacia se impartii: in Daci'a ripense (Dacia ripensis), carea se intenda pre langa malulu dreptu al' dunarei cu capital'a Ratiari'a; si in Daci'a mediteranea, carea se intenda pana catrà muntii Traciei si a Macedoniei cu capital'a Sardic'a; mai tardiu pre tempulu imperatoriloru bulgaro-romani, Ternov'a erá capital'a imperiului.

Candu dicemu cá imp. romanu Aurelianu au stramutatu legiunile si o parte dein locuitorii Daciei

Traiane celei infestate de barbari, in Daci'a sa : acést'a nece decatu nu e de a se intielege asia, cá si candu Aurelianu ar' fi colonisatu mai antaiu acést'a tiera , cace istori'a ne spune, cumca acést'a tiera , numita acum Daci'a aureliana, sub numele seu de Messi'a , inca si pre tempurele dein urma a republicei romane, cum si pre tempulu imp. Octavianu se aflá sub domnirea romana, prein urmare, ori cene cunoscundu sistem'a de colonisatiune romana, cum si interesulu politicu si de statu, ce se vená prein atare colonisatiune, nu va pote negá, cumca in Messi'a n'ar' fi esistatu degi'a colonie romane inca dein tempurele mai vechi , nu mai cátu pre tempurele lui Aurelianu, Messi'a cum si alte tieri, se aflá desiertata de locuitori prein deseale resbele si incursiuni a barbariloru.

Dara se percurgemu acum pre scurtu firulu istoricu a fratiloru nostri dein Daci'a aureliana. Se vedemu istori'a loru, se vedemu pàsurile, suferintiele si vertutile militare a loru. Cace e opu se ne cunoscemu mai de aproape, se scimu cine amu fostu, cene suntemu, er' ce vomu fi , aceea nu ne e datu noue moritoriloru a scí ; aceea jace in senulu celu ne petruandibilu a viitoriului ; cu tote aceste trecutulu si presenteles prepara si dà lectiuni pentru viitoru.

Romanii dein Daci'a aureliana cá si strabunii nostri dein Daci'a Trajana, avura o sorte in multe respecturi siesi asemene, caci eli inca avura a trece in decursulu temporiloru prein tote acele fatalitati si pericule amenintiatorie de esistentia natiunale si politica, prein care trecura strabunii nostrii dein Daci'a Trajana; preste capetele loru inca trecura numeroase furtune casingate prein vandalismulu barbariloru dein evulu de midilocu, anume: a Gotiloru, Huniloru, Avariloru si a altoru barbari, [si in urma a Bulgariloru, cu cari fura nevoliti a conlocui, buna ora cá si noi ca fratii magiari. Pre la anulu 511. pre tempulu imperatului bisantinu Anastasiu pre lenga numeroasele calamitati cauzate prein inundarile barbare, se mai incurcara si in certe religiose; eli se vediuira nevoliti a-si redica armele sale, chiaru asupr'a domnitoriului seu Anastasiu, dein cauza, cá acestu domnitoriu scose dein scaunulu seu pre patriar-chulu Macedoniu si pre alti episcopi ortodosi; in acést'a rescola, romanii condusi de Vitalianu reusira invingatori, si cu modulu acest'a Archiereii ortodosi celi depusi se restabilira de nou in scaunele si demnitatile loru. Cu tote aceste, rescol'a romaniloru prein acést'a nu luá capetu: dein cauza cá Anastasiu, nu incetá a lucrá intr'acolo, cá dorentiele romaniloru se nu se pota efectui; abia dupa mortea acestuia subtu ur-

matoriulu seu Iustinu I. pre la anulu 518. se pu-
 se capetu rescolei romaniloru pentru religiunea sa.
 Dupa Iustinu I. urmà pre Tronulu bisantinu — a-
 carui parte intregitoria fù si Daci'a aureliana —
 inca de pre tempulu impartirei imperiului romanu
 în apusenu si resaritenu — Iustinianu I, despre
 carele avemu de a insemná, cà acestu impe-
 ratoriu, unulu deintre celi mai bravi imperati bi-
 santini — fù nascutu chiaru dein Daci'a aurelia-
 na, unde si edificà o cetate numita dupa numele
 seu „Prim'a Iustinian'a“ pre carea o inal-
 tià la demnitatea de Archi-Episcopia, subordinan-
 dui pre toti Metropolitii si Episcopii dein ambele
 Dacii, cum si dein Panoni'a secunda, dein Mace-
 doni'a prima si dein Dardania. Dara pre la an.
 557. pre candu inundarile Gotiloru trecura cá ne-
 scari furtune sgomotose preste capetele romaniloru
 dein Daci'a aureliana, éca vinu asuprale Avarii,
 alti barbari si mai crudeli si mai infioratori.
 Romanii insocindusi armele sale cu ale bisantini-
 loro, ce e dreptu dederu peptu tare facia cu acesti
 barbari, pre cari sub conducerea bravului beliduce
 Belisariu, i si invinsera; cu tote aceste eli nu se
 stemperara, ci si continuara incursiunile depreda-
 torie; pre tempulu imp. bisantinu Mauritiu in an.
 601. d. Chr. ducii romani: Priscu si Comentiolu
 la Viminatiu, reportara o victoria stralucita asu-

pr'a Avariloru ; 4,000. remasera pre campulu luptei ; cu tote aceste, numai imperatului bisantinu Eracliu in an. 626. d. Chr. i succese a pune cu totul stabila incursiun-loru avare ; acest'a repur-tandu asuprale o victoria nemicitoria i fece, cá du-pa aceea, se incete cu totul a mai predá si bate tierile dein drept'a dunarei, ocupanduse si eli in-siisi cu alti barbari.

De pre aceste tempuri inse, si anume, pre candu romanii lui Aurelianu se luptau cá osteni bravi in armat'a bisantina subtu impr. Mauritiu, nu potiu io retacé aci o impregiurare momentosa atensa si de unii barbati ai nostri natiunali in o-purele sale literarie. *) unu documentu pretiosu acest'a, care [ne arata vechimea limbei si litera-turei romane, si carele ne dà marturia, cá fratii no-stri dein colo de dunare, inca si pre aceste tem-pure forte fatale, si mai vorbeau dulcea sa limba romana, si cene sci, de nu cumva o vor-beau cu multu mai curata si mai frumoasa decâtu astadi in epoc'a cea memorabile si caracterisatoria de lupte pentru natiunalitate si limba.

*) Vedi : Istori'a Romaniloru de A. Tr. Laureanu pag. 144.

Annales Gymnasii gr. cath. maioris Blasiensis de T. Cipariu pag. 4 5.

Eca cum enareza unii scriitori bisantini : Teophanu, Anastasiu si Teofilactu si apoi unii literatori de ai nostri, acést'a impregiurare momentosa. Pre candu adeca : oatea bisantina, in care sierbeau si romanii dein Daci'a aureliana, cá supusi imperiului — mergea in contr'a barbariloru Avari ; pre atunci éca, cá la unu militariu romanu, carele ducea de frenu unu mulu (catâru), i-cade sarcin'a de pre mulu, fora cá elu se pota observá ; atunci unu altu militariu, carele vedià aceea templare lu fece atentu, cá i-a cadiutu sarcin'a seau povar'a de pre mulu, strigandui in limb'a sa materna aceste cuvente : „retorna retorna frate“ militariulu romanu, carele ducea de frenu mululu, nu audi aceste cuvente ; dar' le audira celialalti militari, cari coprensi de frica panica, cá i impresura enemicii, incepura a strigá : „retorna retorna!“ ; prein ast'a strigare causanduse o confusiune mare, atátu romanii, câtu si enemicii o tulira la fuga ; acést'a impregiurare mi-luai volia a o intretiesé aci, si dein acelu motivu, cá se scia romanii dein colo de dunare, cá eli inca si in secolulu VI-le d. Chr. adeca inainte de noi cu XIII. secolu si-pastrau limb'a romana.

E de insemnatu , cá resbelulu cu Avarii, de carele am mentiunatu — se stralocase chiaru si in Daci'a centrale si in Temesian'a.

III.

Pre la anulu 680 d. Chr. preste fratii nostri dein Daci'a aureliana vienu Bulgarii subtu conducerea lui Ansparuchu, si le ocupa tier'a. Romanii, cari facia cu tote calamitatile, prein care avura de a trece, de candu se despartira de mam'a loru Rom'a: si-mai pastrara inca tesaurulu celu mai scumpu a vietiei natiunale, voliu se dîcu; limb'a natiunale, pentru care se luptara mai multu cá pentra vietia; avura de a conlocuí si cu acesti noui barbari, cu cari relatiunile comune a vietiei sociale si politice, pana intru atat'a i legara, cátu inchiendu pactu de fratietate la olalta cu bulgaríi, buna ora cá romanii dein Daci'a Trajana cu magiarii lui Tuhutum, si-fundara unu imperiu bulgaro-romanu, si inca potente si cu vedea, precum voliu aratá mai in diosu. Acest'a e inceputulu rumperei relatiuniloru de dependentia dela imperiulu bisantin, candu pana aci fratii nostri dein Daci'a aureliana, insocindusi armele cu ale imperiului bisantin, cá subditi leali a aceluia, lu-ara parte la tote luptele in contr'a Gotiloru, Avariloru si a altoru popora barbare..

Dara se prevedé inca de pre atunci, cá imperiulu bisantin, nu va poté avé vietia indelun-

gata; de ora ce erá nu numai espusu incursiuniloru devastatorie a diverseloru popora barbare, ci inca erá asia dicundu desbinatu si ruinatú in cele dein laintru, prein urmare, cà incepuse a pasi catra decadentia, carea o casiunasera diversele intrigi interne politice si religioase, cum si demoralisarea. Dein asta cauza, poporale supuse se folosira de ocasiunea benevenita spre a si eluptá independenti'a; dupa acestu esemplu se luara si romanii dein Daci'a aureliana in societate cu conlocutorii sei, cu bulgarii; dein asta cauza eli, se incurcara in lupte grele si indelungate cu bisantinii, prein care nu numai nu si eluptara independenti'a sa, ci inca totudeodata fura in stare a reasiediá eli insii in Tronu pre unu imperatoriu bisantinu, anume: pre Iustinianu II, pre carele lu depusera rivalii sei si lu tramesera in esilin in Chersonesu; acést'a se templà pre la an. 705. d. Chr.; ba inca bisantinii debuira a plati tributul bulgariiloru sub domnulu acestor'a Terbeliu, pre tempulu lui Iustinianu II-le.

Subtu imperatulu bisantinu Filipicu pre la an. 712., bulgarii strabatura pana la Constantinopolea. Totu acesti'a pre tempurele lui Leone III-le Isauriculu avura bataia si cu Arabii, cari dupa impresurarea desierta a Constantinopolei, incursera in tienuturile dunarei, dar' acesti'a fiendu batuti de

bulgari, pierdura 22,000. osteni si asia desperanduse, desiertara Europ'a.

Disputele si certele religioase cutreeratorie de totu Cristiniasmulu orientale, produse, dein cauza, cã Leone Isauriculu oprise venerarea iconeloru, avura influentia si asupr'a romaniloru, icari se declarara in favorea venerarei iconeloru, prein urma-re in contr'a lui Leone Isauriculu, in an. 718. d. Chr. Subtu imp. bisantinu Constantinu V. Copro-nimu, bulgarii si romanii, subtu domnulu loru Cormesiu, ne capetandu tributulu nou, jice lu pre-tensera dela imperiulu bisantinu, se dusera cu ar-me asupr'a Constantinopolei, si dupace predara si ucisera, adusera cu sene in servitute o multi-me de omeni in an. 755.

Pre la anulu 763. bulgarii sculanduse asupr'a domnului loru Cormesiu, inaltiaa la Tronu pre unu romanu cu numele Sabinu; dar' curendu re-scolanduse si asupr'a acestui'a lu depusera si pu-sera erasi pre unu altu romanu cu numele Pagãnu, documentu acest'a invederatu, cumca romanii si pre aceste tempore la atãt'a influentia, potere si vedea se redicasera, incãtu bulgarii conlocuitorii loru, se vediura constrensi a alege domnu dein sange romanu.

Pre tempulu, candu imperatores'a Iren'a spre impacarea certeloru religioase, produse de contrarii

venerarei iconelor, pre la an. 780. conchiamase al' doilea Sinodu la Nicea, intre cele ecumenice VII, romanii dein Dacia aureliana inca fura reprezentati la acestu Sinodu, prein Ursu Eppulu Arbitului seau a romanilor dein tierile dunarene.

Subtu regele Bulgariloru Crumu 807-820 bulgarii infestara neincetatu imperiulu bisantin. Subtu Critagonu urmatoriulu lui Crumu, bulgarii prein relatiunile loru cu romanii incepura a primi religiunea crestina; cu tote ca Critagonu se opuse tare propagarei religiunei crestine intre bulgari; dein care cauza, pre Emanuele Episcopulu Adrianopolei, lu puse la torturi grele si dupa aceea lu ucise. Totusi sementi'a credintei crestine seminata de romani intre bulgari, incepu pre tota diu'a a prede radecini mai adunci si mai estense, asia, catu Bogoru sucesorulu lui Critagonu, vedindu, ca credenti'a crestina e tare latita si inradecinata intre conationalii sei bulgari, se determina insusi a primi aceea credintia; deci dara Bogoru fu celu de antaiu domnu crestinu alu bulgariloru, carele in an. 847. botezanduse, luà in botezu numele de Michael. Totu deodata acestu domnitoriu dede volia fratiloru: Cyrillu si Metodi, ca se propage credinti'a crestina intre ai sei, cari o si propagara cu mare sucesu. Acesti frati fura si aflatorii asia numitului alfabetu cirilicu, carele

se introduse deinpreuna cu limb'a slovana si in basericele nostre, cu o dauna aduncu semtita in respectulu culturei limbei si literaturei natiunale.

Dupa Michaela, carele se fece calugaru — urmà de domnu bulgariloru si romaniloru, fiu-so celu mai teneru Simeonu, unu domnitoriu erou, carele repurtà invingeri stralucite asupr'a bisanti- niloru. In an. 927. murindu Simeonu, urmà fiu-so Petru cá domnitoriu bulgariloru si romaniloru. Dupa mortea acestui'a in 963. apucara domni'a preste (Daci'a) tierile lui Aurelianu filii unui Comite romanu, cu forte mare auctoritate, anume : Davidu, Moise, Aaronu si Samuele, — dar' dein acesti patru frati, numai Samuele a remasu in domnia, dein cauza, cà celialalti pierira prein di- verse fatalitati. Samuele inca, in locu de a se ingrigi de consolidarea si organisarea tierii sale, celei sbuciumate prein atâte batai : cadiù si elu in gresielele predecesoriloru sei : elu inca se in- curcà in batai cu bisantinii, si prein aceea si ace- lera pierirea sa, cum si desfientiarea regatului bulgaro-romanu, carea si urmà in a. 1019 d. Chr. prein imp. bisantinu Basiliu II. numitu si bulgaro-ctonu (adeca: sterpitoriu bulgariloru) pre candu mu- rise Ioane Aaron, unulu deintre sucesorii lui Samuele. Prein desfientiarea regatului bulgaro-romanu, confinie- le imperiului bisantinu, se estensera de nou pana la

dunare si marea adriatica, cum fura inainte de venirea bulgarilor. Eca post'a nesatiosa de domnia si cucerire, puse capetu independentiei statului bulgaro-romanu, carele subsistase câteva centene (secoli) si inca cu mare gloria militaria, dicu inadinsu: cu mare gloria, cace chiaru si imperiulu bisantinu inca i fuse tributariu.

IV.

Cu tote aceste, locuitorii Daciei aureliane, nu-si potura uitá asia usioru de independenti'a avuta, de alta parte semtindu prea tare jugulu imperiului bisantinu inca pre la anulu 1039, se incercara de nou a-si eluptá avut'a independenti'a sub ducele loru Petru Delianulu, carele se dicea a fi fiulu lui Romanu si nepotulu lui Samuele, unulu dein fratii Comitopuli, romani. — Se vedemu dar' ce resultatu va fi avutu ast'a incercare. Delianu se duce asupr'a imperatului bisantinu Constantinu VIII; acest'a ne semtinduse in stare a poté dá pieptu la campu deschisu cu romanii lui Delianu, se retrase cu grab'a mare in cetatea Constantinopolei; unu beliduce bisantinu cu numele Ivati'a, inca trecuse in partea lui Delianu; — dar' cu tote aceste, — resultatulu acestei incercari de

eliberare, fù tristu: cace Delianu insocinduse cu Alusianu al' doilea filiu a lui Samuele, cá cu acest'a lucrandu in cointielegere, se si ajunga mai usioru tient'a dorita: perfidulu de Alusianu, carele erá instrumentulu servilu al' bisantiniloru — i causà nemicirea; cá i scose ochii, si cu modulu acest'a, tierile dela dunare, prein urmare, romanii lui Aurelianu dupa pucinu tempu — devenira de nou subtu jugulu bisantiniloru, carele fù acum si mai aspru, mai greu si mai tiranu, in an. 1051. d. Chr.

V.

Dupa ast'a incercare de eliberare, romanii dein drept'a dunarei, cautara mai bene de unu secolu a mai purtá jugulu strainu, inse fora de a renunciá la speranti'a de a-si eluptá independenti'a, si éca! pre la an. 1186. d. Chr, romanii in societate cu bulgarii sub conducerea fratiloru: P e t r u si A s a n u, si-redicara de nou armele in contr'a imperiului bisantinu in dilele imperatului bisantinu Isaaciu Angelu. Ocasione la ast'a rescolare dede asuprirea cu dári grele dein partea bisantiniloru, si anume: o dare noua, ce o impuse imperatulu Isaaciu Angelu pre cetati si tieri pentru acoperirea speseloru de nunta, candu erá se se

casatoresca cu o filia a lui Bel'a III. regele Ungariei. Deci romanii dein Messi'a si muntele Emu, in societate cu bulgarii, ne mai potendu suportá acestu tribut nou, se incercara de nou a se eliberá de subtu bisantini. In fruntea acestei rescole stetera mai susu amentitii frati anume : Petru si Asanu, cari se trageau dein fameli'a regelui bulgaro-romanu Samuele, si cari cerura a fi primiti in siervitiulu imperatescu, si dreptu recompensa a li se dá unu tienutu dein muntele Emului. Acést'a cerere inse ne luanduse in consideratiune, ba fiendu chiaru si batujocoriti dein partea bisantiniloru, — incepura a revoltá totu tienutulu deintre muntele Emu in contr'a bisantiniloru.

Dein ast'a cauza, imp. Isaaciu Angelu mergundu in contr'a rescolatiloru romani si bulgari in a. 1086 fù invinsu asia de tare, câtu elu abia scapà cu fug'a, lasandu tote sculele si sarcinele de bataia, in manule invingatoriloru; cu tote aceste Isaaciu, nu incetà a intreprinde dese espeditiuni pentru supunerea revoltantiloru; tote inse fura fora sucesu si cu pierderi insemnate: cace romanii entusiasmata de spiriulu libertatei, si devotati pentru independenti'a nationale, se opusera cu tota resemnatiunea si energi'a, castigandu in diverse atacuri, laurea de invingeri stralucite. Fratii romani dein stang'a dunarei si a-

nume celi dein Daci'a inferiore , inca dederă ajutoriu romaniloru dein drept'a dunarei , la incercarile si luptele lor de libertate.

Dara debue se constatam, că progresulu gloriosu a armelorū romano-bulgare , fū si astadata împiedecatu încâtuva prein unu tradatoriu chiaru deintre rudeniele conducatoriloru romani. Acestu tradatoriu fū Jvanc'a , unu veru a fratiloru Petru si Asanu, carele facunduse instrumentulu servilu a imperatului bisantinu Alesiu, sucesorulu lui Isaaciū Angelu, — se incumetă a comite o crima infioratoria , o crima de ucidere, elu adeca: ucise pre bravulu conductoriu romanu , pre Asanu, si pasì in pertractatiuni cu imperatulu bisantinu, spre a subjugá de nou pre romanii degia liberati. Prein acést'a se pareă , că sortea romaniloru, incede a luá o directiune funesta ; inse bravulu frate Petru, unindu sub stindardulu seu pre conationalii sei credintiosi, devotati si resoluti pentru eliberarea patriei, incepù că unu altu ercule , cu poteri reinoite , a continuá lupt'a de libertate. Cu modulu acest'a deveni domnu preste tota tier'a. Dar' si acestu erou romanu, nu avù fericirea a se bucurá multu tempu de fructele eroismulu seu ; cace lu ucise si pre elu, unu altu tradatoriu de patria si natiune , totu deintre rudeniele sale. Cu tote aceste nenorociri, providenti'a, nu-si uită nece in ace-

ste momente forte critice de romanii celi insetati de patria si libertate. Ea, le trasese pre unu altu eliberatoriu, pre al' treilea frate a eroiloru conducatori, pre Jo an ichiu, carele fiendu amanetu, (captivu belicu) in Constantinopolea, pre ascunsu fugise in patri'a sa, cá se ajute pre frateso Petru in gubernarea si administrarea noului statu romanu.

Pre tempulu acestui domnitoriu teneru, romanii dein Daci'a aureliana insociti cu bulgarii, se aflá in culmea gloriei si puterii sale. Jo an ichiu si-luá titlulu de: „imperatu al' Romaniloru si a bulgariloru in an. 1197. d. Chr., si in societate cu Cumanii, cari trecura dunarea, reportá invingeri gloriose asupr'a bisantiniloru. Imperatulu bisantinu Alesiu III. pre la anulu 1200 se vediú constrensu a inchieiá pace cu imperatulu Romaniloru, — recunoscundu independenti' a noului statu romanu-bulgaru.

Faim'a despre atâte victorie gloriose reportate de romani si bulgari in contr'a bisantiniloru sterni atentiunea Europei. Devotamentulu pentru nationalitate si libertate, cum si eroismulu romaniloru, demnu de numele stramosiloru sei, strabatú pana la Rom'a, — si Pontificele romanu Inocentie, petrunsu de atâte fapte gloriose a romaniloru de pre malulu dreptu a dunarei, — si recunoscundu intr'insii pre adeveratii nepoti si eredi a vechiloru ro-

mani, pre domnitoriulu loru Jo anichie lu decorà si lu onorà cu coron'a de: „im per a tu al' r o m a n i l o r u si b u l g a r i l o r u,“ si pre la an. 1203. si tramese pre legatulu seu Apostolicu pre Leone Cardinariulu, carele lu in-coronà, si i dede unu steagu cu insemnele S. A-postolu Petru.

Joanichie, si sî continuà in totu tempulu vietiei sale, carier'a belica cu onore; elu mai invinse pre cruciferi, cari mersera se ocupe Constantino-polea, in urma se impacà cu densii.

Dar' acestu imperatu bravu, moriendu de tempuriu, — pierderea lui fù aduncu semtita dein partea conationaliloru sei, ea avù consecintie triste, forte triste pentru densii, si deosebi, p e n t r u t e n e r ' a i n d e p e n d e n t i a r o m a n a.

De aci incolo, istori'a romaniloru si bulgariloru de pre malulu dreptu a dunarei si-pierde dein interesulu seu; deorace tenerulu statu romanu incepe a pasí cu pasi iuti catra decadentia. Caus'a la acest'a decadentia dederu, atâtu certele de domnia intre pretendentii dein sangele domnescu, câtu si incursiunile straine, mai alesu a Tatariloru in anulü 1241, candu intrasera si in patri'a nostra, Transilvani'a, cum si in Ungari'a, apoi invasiunile Turciloru. Numai subtu eroulu imperatu Michael'e, unulu deintre sucesorii lui Ioanichie, incepuse a

mai inflori statului romano-bulgaru; inse pre pucinu tempu; acestu imperatu in cursu de 3. ani, se luptă cu mare ercismu si abnegatiune, pentru consolidarea si conserbarea independentiei patriei sale. Dar' mortea temporă causata, prein ucidere, dein partea unui veru al' seu, cu numele: Calimanu II-le, carele volia a se face insusi domnitoriu, — puse capetu progresului armelor sale.

Turcii fura aceli enemici, cari dederă lovitura de morte natiunalitatiei romane in drept'a dunarei; eli fura chiamati in Europ'a de usurpatoriulu tronului bisantinu Ioane Cantacuzenu in contr'a lui Alexandru imperatulu romaniloru si a bulgariloru in 1342. Acést'a chiamare avù consecintie forte fatale, nu numai pentru imperiulu bisantinu, cum si pentru imperiulu romano-bulgaru dein Daci'a aureliana, ci si pentru tota Europ'a orientale. In a. 1361 Turcii pusera petioru tare in Adrianopolea; de aici se incepu luptele pre morte ori vietia, intre feliuritele popora crestine dela dunare, si intre Turci, care lupte, adusera cu sene, caderea sub jugulu barbaru a aceloru popora, prein urmare si a romaniloru dein Daci'a aureliana.

Diversele calamitati, conlocuirea si amestecarea cu diverse sementii de elementu eterogenu, relatiunile de supunere indelungata catra Greci, si apoi mai tardiu catra Turci: tote aceste i fecera

pre coloniile Aureliane, că se si uite de naționalitatea si limb'a lor, carea astadi mai numai in gur'a mamelor si a pruncilor se mai pastreaza. *) Si precum la noi in patri'a nostra, in timpurile vitrice, se introdusesese limb'a slavona in cartile basericesci, asia si la fratii nostri de preste dunare se introduse in decursulu temporeloru limb'a grecesca in basereca, ce se usueza si in dilele noastre **). Cu unu cuventu, inpregiurarile temporeloru nefavoritorie, pre romanii dein Daci'a aureliana, i aruncara in letargia, si i feceru, se si uite de originea stralucita romana, se si-uite de clenodiulu seu celu mai pretiosu, de limb'a sa, carea o vorbeau inca si pre tempulu, candu venisera asupra Avarii, se si-uite in fine, de naționalitatea sa, o conditiune esentiale de vietia.

Se spereza inse, că spiritulu naționalale, acestu torente electricu dein dilele nostre,

*) Vedi: Foi'a pentru mente, anema si literatūra dein 1863 Nr. 1. pag. 6. 7. 8.

***) Vedi: Gramatec'a macedo-romana publicata in Bucuresci in limb'a macedo-roman'a, de I. C. Masimu in 1862. pag. 9—15.

va desceptá dein letargia si pre consangenei nostri
 dein drept'a danarei, cari aducandusi amente, de
 vechi'a loru origine, gloria si eroismu, voru scí
 asi pretiúí mai pre susu de tote l i m b ' a, si n a -
 t i u n a l i t a t e a s a: acesti doui factori de o impor-
 tantia vitale, fora de cari nece unu poporu nu
 pote avé vietia, prein urmare, nece istoria na-
 tiunale, nece viitoriunationale.

Hatiegu in 31. Iuliu n. 1864.

I o a n e V. R u s u m. p.

Secretariulu II, a Asociatiunei transilvane.

G.

Raportulu

Comitetului insarcinatu dein partea on. Adunari generale dein Hatiegu in 20. Iuliu (1 Augustu) 1864, cu preliminarea bugetului Asociatiunei pre anulu 186⁴/₅.

Dupa §-lu 26. dein Statute, Asociatiunea are a dispune cu ⁴/₅ dein tacsele si interesele fondului seu. Dupa aratarea protocolului, foi'a 43 si 44., fondulu acest'a constà in 29 Iuliu c. a. 1864. dein 21,083 f. 39. xr. v. a, cari cu 5⁰/₁₀ aducu interese in calculo rotundo 1050 f.

Dela 381 membrii actuali tacsele anuale à 5 f.
1905 f.

Summ'a 2955 f.,

dein cari, dupa sunetulu § mai susu citatu dein Statute, subtragendu-se ¹/₅ pentru fondulu de reserva, remanu la dispositiunea Asociatiunei pre anulu 186⁴/₅ 2360 f.,

care suma asemenandu-se cu cea corespundiatorea dein anulu trecutu de 2843 f, e mai mica cu 483 f.,

Considerandu-se inse, că dein premiale si remuneratiunile eserise pre anulu trecut, unele, si anume cele de sub pt. 4 (premiarea a 2 meseriasi romani) cu 200 f.; apoi de sub pt. 7,) lit. a. si b. (pentru o carte agronomica si pentru prasirea celor mai multi fragari), in suma de 150 f., nu s'au datu; mai departe, că summ'a de 113 f. dein preliminariulu anului trecut a remasu prisositoria, cari sume facu la olalta 463 f., si adaugendu-se summ'a acést'a prisositoria dein bugetulu anului espiratu la summ'a de 2360 : summ'a totale, de care aru poté dispune Asociatiunea, dreptu bugetu pre a. 186⁴/₅, este de 2823 f.

Summ'a acést'a e cu 20 f. mai mica decâtu cea dein anulu 186³/₄. Crediendu inse Comitetulu, că summ'a de 100 f. pct. 7. lit. c. (steno-grafi) pre anulu acést'a nu va fi de lipsa, Comisiunea propune urmatoriele rubrici dein bugetulu anului trecut,

1. Remuneratiunea Secret. II. cu 200 f.
2. Spesele Cancelariei 140 f.
3. Stipendiale pentru studenti . . . 1600 f.
4. Stipendia pentru tineri romani, cari s'au calificatu in vreo maiestria si voiescu a se face maisteri 200 f.
5. spre a se cumperá carti pentru bibliotec'a Asociatiunei 100 f.

6. pentru inavutirea museelor si bibliotecelor
gimn. dein Blasiu si Brasiovu a 60 f. 120 f.

7. a) pentru cea mai buna carte agronomica
100 f.

a) pentru 2 prasitori de fragari a 25 f. . 50 f.

8. Spese extraordinarie ale Comitetului 120 f.

Summ'a 2630 f.

Care summa subtragundu-se dein summ'a pre-
liminata de 2823 f.

cu 2630 f.,

remane summ'a nedispusa de 193 f.
care summa Comitetulu ad hoc, roga pre on. Adu-
nare generale a o lasa in dispositiunea Comitetului
permanentu pentru casuri neprevedute. *)

Hatiegu in 2 Augustu (21 Iuliu) 1864.

D. Vasiciu m. p.
presiedinte.

Z. Boiu m. p.

Referinte ad hoc.

*) Amesuratu Conclusului adusu in Siedinti'a II-a a-
dunarei gen.tienuite la Hatiegu in 2 Augustu n. a. c.
p. 15 si 17 s'a mai preliminatu 100 fl. v. a. pen-
tru doue stipendia stenografice, vedi: pag. 11; 100
fl. pentru unu scriitoriu stabilu in Cancelari'a Asoc.
sistanduse unu stipendiu de 100 fl. pag. 13—14
Not'a Secr..

H.

Stralucita Adunare!

Cu ajutoriulu atotu-potentelui terminandu lucrările Adunarei presente, mi liau libertatea in urma ami redică cuventulu si a marturisi cea mai via recunoscentia si multiamita mai antaiu insesi Onor. Adunari, carea cu atat'a buna volientia a spriginitu conducerea lucrariloru dupa programa, precum si prea Onoratului publicu dein Opidulu si tienutulu Hatiegului, carele cu una rara cordialitate, si una dulce ospetalitate ne a imbracisiatu in sinulu seu. Recunoscenti'a nostra si recordatiunea acestoru frumose dile, ce am petrecutu pre acestu pamentu clasicu alu natiunei nostre, voru remané nesterse in anemele nostre. Fia, cá geniulu natiunei, carele ne conduce astadi, intendiendusi benefacutoriele sale aripe, se reverse preste acestu pamentu tote donurele cele mai scumpe si mai rare ale naturei, intielegentia, maranemetate, averi si fericire, si cá vertutile romane de nou se reinvie pre urmele mariloru sei strabuni, in florindu in spiritu si bun'a stare materiale. Er' pre noi, cari erasi ne intorcemu fia-care la casele sale, desi despartirea decatra frati si amici ne este a-

lâtu de dorerosa, rogamu-Ve, cá se bene voliti a ne tiené in câtu de pucina aducere amente.

Espirandu cu adunarea de acum terminulu activitatei oficialiloru si Comitetului Asociatiunei, si in sensulu §-loru 11, 23, si 29 a statuteloru, avendu a se face noua alegere, — am onore in numele tuturor oficialiloru si membriloru Comitetului totu de una a ne depune in man'a onoratei adunari mandatulu, cu carele ne a fostu onoratu antani'a adunare generale dela Sabiniu, rogandu-o, cá luandu in consideratiunea greutatea misiunei si insarcinarei nostre, pre cumu si neajunsulu poteriloru nostre onorat'a adunare se bene voliesca a ne escusá intru cele ce pote cá nu amu potutu destulu asteptarei publice, si orámu dein anema, cá sucesorii nostri se pota lucrá cu mai multu succesu, decátu noi spre scopulu Asociatiunei, care e dorirea anemeloru nostre.

Standu dar' la ordinea dilei alegerea oficialiloru Comitetului pre alti 3 ani, cutezu a provocá pre On. adunare se pasiesca numai de câtu la alegerea Presiedentelui si V. presiedentului, spre care scopu suspendezu siedinti'a pre 1 partrariu de ora pentru preconsultare.

T. Cipariu.